

Riksdagens snabbprotokoll 2018/19:75

Tisdagen den 9 april

Kl. 13.00–15.55
18.00–19.04

Det justerade protokollet beräknas utkomma om tre veckor.

§ 1 Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande

Tredje vice talmannen meddelade att debatten med anledning av vårpropositionens avlämnande skulle äga rum *onsdagen den 10 april kl. 13.00*.

§ 2 Meddelande om frågestund

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 11 april kl. 14.00*.

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2018/19:28 för torsdagen den 4 april i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från försvarsutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2018/19:173

Till riksdagen

Interpellation 2018/19:173 Arlandas expansion och klimatet
av Jens Holm (V)

Interpellationen kommer att besvaras måndagen den 13 maj 2019. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 5 april 2019

Miljödepartementet

Isabella Lövin (MP)

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:
Försvarsutskottets betänkanden
2018/19:FöU7 Civilt försvar och krisberedskap
2018/19:FöU8 Vissa frågor om Försvarmaktens personal

Civilutskottets betänkanden
2018/19:CU7 Familjerätt
2018/19:CU11 Bostadspolitik

§ 6 Migration och asylpolitik, Anhöriginvandring, Arbetskraftsinvandring och Medborgarskap

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2018/19:SfU16
Migration och asylpolitik,
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2018/19:SfU17
Anhöriginvandring,
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2018/19:SfU18
Arbetskraftsinvandring och
Socialförsäkringsutskottets betänkande
2018/19:SfU19
Medborgarskap
föredrogs.

Anf. 1 ARIN KARAPET (M):

Fru talman, ärade ledamöter och åhörare! Jag får redan på förhand meddela att jag har gjort ett litet misstag som ny ledamot och inte skrivit ned vilka betänkanden våra yrkanden gäller. Jag vet inte hur vi ska hantera det. Jag har helt enkelt missat detta och ber så hemskt mycket om ursäkt. Jag utgick från att våra yrkanden i utskottet är vad som därefter kommer i anförandet. Jag får väl äta upp det misstaget vid ett senare tillfälle.

Fru talman! Vi är i ett skede i Sverige just nu då vi har en riksdag som har varit helt lamslagen i ungefär fyra månader av en migrationspolitik som har delat

kammaren. Sverige har under en lång tid haft en migrationspolitik med ett högt mottagande och som vi vet inte fungerar. Det har inte pågått bara sedan 2015, utan det har pågått i ungefär tre decennier – ungefär så länge som jag har levt. Jag är 30 år gammal i dag.

Jag växte själv upp i ett av utanförskapsområdena med två föräldrar som hade kommit till Sverige. Många säger att det var svårare då att integrera sig i Sverige. Ja, det fanns vissa svårigheter, och det kanske var till exempel att få sin utbildning validerad. Men det var inte svårt att hitta en svensk kollega eller att få en svensk granne. Det var väldigt enkelt att integrera 10 000 personer. De senaste åren har vi haft ett mottagande som har övergått 100 000 individer – per år.

På min tid var Rinkeby exemplet på ett utsatt område, men i princip har nu varenda stad och vartenda litet samhälle i Sverige sitt eget lilla Rinkeby. Det finns de som säger att migration och integration inte går ihop. Då är min fråga till dem: Vad finns att integrera om ingen ska emigrera till Sverige? Islänningarna har knappt någonting att integrera, förutom något it-system eller dylikt. De har inte så många med utländsk bakgrund att integrera.

Det vi ser i dag är en regering som bygger på att man bara är överens om en sak, nämligen vad man är emot. Visst, det är mycket jag är emot, men vad är man för? Problemen försvinner inte för att man har skrivit ned några punkter på ett A4-papper. Problemen finns ute i verkligheten. Man kan gå ned till Stockholms tunnelbana, sätta sig på valfri tunnelbanelinje och åka ut till en slutdestination och se problemen med integrationen. Migration och integration går hand i hand.

Det vi moderater säger är att vi måste få kontroll på situationen. Regeringen har uttryckt att man vill ha en parlamentarisk utredning där alla partier bjuds in och man tar ett helhetsgrepp om mottagandet. Men den utredningen, om man lyssnar på migrationsminister Morgan Johansson, handlar egentligen om hur vi ska göra migrationspolitiken alltmer generös, det vill säga man ska inrätta en ny humanitär skyddsgrupp.

Det vi moderater säger är att vi vill ta ett helhetsgrepp. En utgångspunkt är ankomsten – vilka ska komma till Sverige? Vi vill ha ett kvotflyktingsystem där de mest sårbara kan komma till Sverige. Om man pratar om solidaritet ska man prata om solidaritet på riktigt. Den ammande kvinnan med barnet kan aldrig söka sig till Sverige och är fast i ett flyktingläger. Hon kan aldrig ta sig till Sverige. Hon har varken ekonomin, förmågan eller den fysiska kapaciteten att ta sig hit.

Det vi ser i dag är en ojämn könsfördelning. Det är flest män som söker sig till Sverige. Jag säger det själv som man med bakgrund i Mellanöstern. Jag säger inte att män inte ska söka sig till Sverige. Men om Sverige ska ha en feministisk utrikespolitik, hur kommer det sig då att statistiken säger någonting annat? Statistiken säger att majoriteten som kommer till Sverige är män. Det går inte att ljuga, för siffror ljuger inte.

När vi pratar om länderna som människor flyr från säger vi alltid att det är kvinnorna och de små barnen

som är de utsatta. Vi räcker ut vår hand för att hjälpa och slår oss för bröstet för att vi är en humanitär stormakt som står för solidaritet och humanism och pekar ut länder som stänger sina gränser, men de som kommer hit är inte kvinnorna och barnen. Det är männen. Med ett kvotflyktingsystem skulle vi på ett europeiskt plan ha en omfördelningsmekanism där fler länder än bara Sverige tar sitt ansvar. Det är det vi vill på lång sikt.

Vi har en debatt i Sverige om asylrätten, och enligt vissa innebär den per definition att bara för att man söker asyl ska man bli beviljad asyl. Men asylrätten handlar om att man ska få sitt skyddsbehov prövat. Det betyder inte per automatik att man ska få ja. Så är det. Vi ska hålla oss till hur lagarna och konventionerna är definierade och inte ändra dem för att man känner någonting annat. Det är många gånger som jag känner att en viss person kanske borde ha fått stanna, men tyvärr, vi måste ha någonting att förhålla oss till. Annars är man för fri invandring. Är man för fri invandring får man vara för fri invandring, men då borde man säga det rakt av och inte hålla på och lappa och laga i systemen. Det vi ser i dag som exempel på det är gymnasielagen.

Det är inte de ensamkommande afghanska pojkar och männen som individer som jag vill peka ut. Jag förstår att de söker sig till ett bättre liv. Det hade jag också gjort. Det är systemet som är problemet. Det ger falska förhoppningar och signalerar till dem: Sälj allt ni äger och gör dödsresan – bara ni sätter er fot på svenskt territorium kommer allt att lösa sig! Men sanningen är att det bara är en stor lögn. Vi här i kammaren har väldigt stora arvoden – jag har aldrig haft så här bra inkomst tidigare – och sitter i vår skyddade verkstad och skriver några inlägg på Facebook och Twitter och känner: Nu har jag gjort min insats.

Men det är inte på det sättet. Vi talar om människors liv och öden. Därför vill vi moderater ha en migrationspolitik som är kopplad till integrationspolitik. Det ska vara ett språkrav från dag ett och ställas försörjningskrav. Den som tar hit sin hustru, sin man eller sina barn ska kunna försörja dem från dag ett. Det finns nämligen inget värre än att växa upp i ett hem där föräldrarna inte kan språket, där föräldrarna inte kan försörja sig, där man ser föräldrarnas passivitet – nu talar jag om mig själv – och där chansen är större att man blir en del av den kö som står utanför socialtjänsten varje morgon än har ett eget arbete att gå till.

Vi talar om människors värdighet. Ska man bli en god samhällsmedborgare måste man få de här verktygen. Förmåner och plikt går hand i hand. Om jag ska kunna åtnjuta en förmån måste jag även göra min plikt.

För att vi ska kunna ha ett välfärdssamhälle i dag där människor känner tillit till varandra och till det som bygger vårt gemensamma trygghetssystem måste man kunna titta på sina medmänniskor och säga: Du fick ett ja. Välkommen! Du är en av oss. Du är min granne. Du är kanske min framtida arbetskamrat.

Vi ska inte skapa misstro i samhället. Därför måste vi få ordning på migrationspolitiken. Det handlar inte

om att Migrationsverket ska få andrum. Det handlar om att kommuner och landsting i Sverige ska få andrum. Det handlar om att varenda vårdinrättning ska få andrum. Varenda skola ska få andrum. De har nämligen inte andrum. De tar konsekvenserna av de beslut som vi fattar i den här kammaren. Så fort vi fattar ett beslut i Sveriges riksdag frånskjuter vi oss ansvaret till kommuner och landsting i Sverige och till de samhällen där människor lever i verkligheten.

Fru talman! Därför står Moderaterna bakom samtliga av våra reservationer, men för tids vinnande yrkar jag bifall till endast reservation nr 1 i betänkande 16 – jag vill tacka för hjälpen med att reda ut vilket betänkande det gäller. Jag är ny, fru talman. Jag får alltså äta upp det här. Jag kan bjuda hela utskottet och talmanspresidiet på tårta som tack.

Med det sagt vill Moderaterna ha en politik som tar ansvar för vad som gäller från ankomst till självförsörjning.

(Applåder)

Anf. 2 PAULA BIELER (SD):

Fru talman! Jag ser fram emot att äta tårta med utskottet. Vi kan fika oftare. Det är trevligt.

Men det är inte därför vi är här. Vi är här för att diskutera migrationspolitik som vi en gång om året diskuterar i det här enorma blockformatet. Då går vi igenom allting, från enskilda, mindre detaljer – förslag på förändringar – till helheten i migrationspolitiken. Det är en struktur man kan ha många åsikter om, men det är i alla fall på det sättet vi jobbar.

Jag kommer att börja med utskottets betänkande 16. I det vill jag yrka bifall till reservation 2 och 45.

Det är det största av de fyra betänkanterna vi har på bordet och som behandlar migrationspolitik. Det heter också *Migration och asylpolitik*. Det är på ett sätt talande att huvudparten av migrationspolitiken kretsar kring asylpolitik på det här sättet. Det är också där vi ser att Sveriges hantering av frågan har brutit i ett antal decennier.

Fru talman! Det är glädjande att höra Moderaterna ta sitt förnuft till fånga mer och mer år efter år och att de faktiskt talar om de konsekvenser av den politik som de själva har varit med att föra har fått för vårt land. Utanförsöksområdena har vuxit fram just eftersom det inte går att integrera hur många som helst i ett samhälle som har en viss integrationspotential.

Det handlar om mänskliga möten. Då måste man se till att de mötena kan ske. Precis som min kollega Arin nämnde fanns det en tid då det skedde naturligt. Man hamnade på arbetsplatser med kollegor som var en del av samhället. Men det är inte på det sättet i dag. Det har inte varit på det sättet på väldigt länge. Man hamnar i utanförskapsområden och placeras på olika håll. Vi har ett splittrat samhälle.

Fru talman! Extremen av det här märktes som vi alla vet hösten 2015. Då nådde vi en sådan situation att alla till slut var tvungna att erkänna att det finns en gräns för vad vi klarar av. Vi har en kapacitetsbrist. Det

var ett läge där personer i princip bara var någon dag ifrån att upprätta tältläger i Sverige.

Jag minns tydligen att vårt parti höll en presskonferens och talade om att vi snart skulle behöva ha tält i Sverige. Jag fick hånfulla frågor om detta. Men samma kväll kom det ett pressmeddelande om att man förberedde Rinkabyfältet för att upprätta tältläger. Då var vi i ett krisläge. Och då vidtog till slut ett antal åtgärder. Vi fick bland annat en tillfällig lagstiftning på plats.

Den tillfälliga lagstiftningen sas innebära att mottagandet låg på en miniminivå. Det gör det inte. Jag kommer att tala lite mer om det. Förutom att det inte har varit på en miniminivå från första början har den tillfälliga lagstiftningen dessutom luckrats upp, först med en första gymnasielag och i dag är helt i skuggan av den ytterligare uppluckringen genom nästa steg i gymnasielagen. Genom den ska personer som är vuxna och som man vet ska få eller redan har fått avslag få en andra chans. Så kort tid stannade insikterna kvar i minnet hos dem som har makten i det här landet och i den här kammaren. Det är oerhört tragiskt.

I dag väntar vi fortfarande på en förlängning av den lagen. Den ska komma när som helst, trots att stoppet för att lämna in propositioner redan har varit. Det är bra att man inser att man behöver förlänga. Men uppluckringarna kommer att finnas kvar.

Mottagandet är dessutom inte på miniminivå. Sverige har fortfarande ett mycket högre mottagande, både per capita och de facto, än många andra europeiska länder. Sverige har fortfarande regelverk som går att strama åt. Det har jag lyft fram i flera debatter tidigare.

Sverigedemokraterna har många olika förslag på hur vi redan nu i enlighet med nu gällande internationella avtal och EU-lagstiftning skulle kunna minimera asylmottagandet till i praktiken noll. Vi kan ställa tydliga krav på samarbetsvilja, vi kan ställa krav på att man ska redogöra för resväg till Sverige, vi kan upprätta listor på säkra länder och vi kan klargöra att om Sverige inte är det första säkra land man når är det inte här man ska söka asyl. De möjligheterna finns i de internationella avtal som vi har tecknat i dag.

Eftersom en sådan permanent lagstiftning såklart behöver utvecklas, utredas och vara seriöst framtagen har vi i år lagt fram ett förslag, som finns med i reservation 2, om att snabbt ta fram en ny tillfällig lag. Den är inte baserad på den tillfälliga lag som redan har fått kritik, som är uppluckrad och som är rörig. Den är inspirerad av Danmark, och det slås fast att om det inte uppenbart bryter mot internationella åtaganden ska resultatet av en asylprövning vara ett avslag. Det kommer att garantera att vi lägger oss på en miniminivå och att det kontrolleras med de internationella avtalen huruvida asyl ska ges i Sverige, huruvida vi måste göra det eller om man kan lösa frågan på ett annat sätt.

Fru talman! I betänkandet föreslår utskottet ett tillkännagivande till regeringen. Det är bra. Om jag inte missminner mig är det samtliga allianspartier och Sverigedemokraterna som tillsammans konstaterar att möjligheten att utvisa utländska brottslingar finns. Det gäller brottslingar som inte har svenskt medborgarskap

och som är här för att de har sökt och av en viss anledning fått tillåtelse att vara här. Då förväntar vi oss att de gör det de har sagt att de ska göra, men i stället begår de brott. Möjligheten att utvisa dessa utländska brottslingar måste användas i betydligt större utsträckning.

Från Sverigedemokraternas sida hade vi gärna sett att man tog ytterligare steg. Vi har som bekant lagt fram förslag om att göra utvisning obligatorisk vid grövre brott och att det alltid ska prövas. Men det här är åtminstone ett steg i rätt riktning.

Fru talman! Innan jag lämnar betänkande 16 vill jag nämna ett av våra särskilda yttranden i frågan. Under våren har det diskuterats bland annat hur rättssäkra prövningar är och hur väl man förmår följa lagstiftningen när man prövar exempelvis personer som söker asyl för att de har en annan sexuell läggning än deras hemland tillåter, för att de har konverterat från en tro till en annan eller helt enkelt har lämnat sin tro.

I utskottet finns en ganska stor medvetenhet – tyvärr inte en majoritet – som ändå vill titta vidare på frågan om hur vi säkerställer att lagen faktiskt efterlevs. Under lång tid trodde jag att vi kunde få en gemensam reservation med Vänsterpartiet, Kristdemokraterna och Centerpartiet. Tyvärr valde man i slutskedet att bygga reservationen på ett sådant sätt att det slås fast att det inom Migrationsverket finns stora brister som måste åtgärdas.

Inom Sverigedemokraterna slår vi fast att det finns saker som är värda att utreda, säkerställa och klagöra vad gäller hur denna process går till. Det behöver göras inte minst med tanke på att vi även i framtiden behöver ha rättssäkra processer. Vi behöver bygga förtroende, och vi behöver veta hur man ska bedöma svåra frågor som dessa, även vid ett framtida kvotmottagande. Det behövs också om det fruktansvärda skulle inträffa, vilket förhoppningsvis aldrig kommer att ske, att något av våra grannländer skulle få för sig att förfölja medborgare på grund av sexuell läggning eller tro.

Det är viktigt att vi har system som kan garantera att rättssäkra prövningar sker. Därför måste man kunna reda ut alla frågetecken och klagöra hur dessa bedömningar görs. En sådan utredning ska inte göras av Migrationsverket självt. Vi är dock inte beredda att gå så långt som att säga att något definitivt och uppenbart behöver förändras eller att slå fast att Migrationsverket i dag gör fel. Därför har vi ett särskilt yttrande och kommer att avstå vid voteringen under denna punkt.

Jag vill gå över till betänkande 18 som handlar om arbetskraftsinvandring. Där vill jag yrka bifall till reservation nr 2.

Frågan om de så kallade kompetensutvisningarna har debatterats och diskuterats mycket. Det är en fråga där detta utskott under föregående mandatperiod försökte sig på att lagstifta självmant. Det var ett välment försök, men det gick inte hela vägen. Det är nämligen svårt att få lagstiftning på plats på ett korrekt sätt.

Sedan kom två domar från Migrationsöverdomstolen, och man lade frågan lite grann åt sidan. Det gjorde man trots att det fanns tillkännagivanden om att

komma med ytterligare förtydliganden i lagstiftningen om att göra det möjligt att rätta mindre fel. På så vis hade man kunnat öka möjligheterna för personer att stanna i landet även om de under bara en kortare period – en inledande vistelse för att få arbeta i vårt land – inte har följt de regelverk som funnits till punkt och pricka.

Dessa tillkännagivanden lades åt sidan, och utskottet krävde heller inte att något skulle göras. Inte heller nu ser vi några krav på att förändra lagstiftningen. Det har vi i vår reservation 2. Det finns ett färdigutrett förslag. Utredningen *Mindre eller obetydliga fel gällande villkoren för arbetstillstånd* är inte heltäckande. Men det här skulle åtminstone ge en liten möjlighet för något så banalt som att man kan rätta fel när Migrationsverket har påtalat dem. Det kan handla om små fel som man kanske inte ens visste hade skett. Vi tycker inte att man ska behöva utvisas för att dessa fel en gång har funnits. I dag finns ingen sådan möjlighet.

Sverigedemokraterna har också en större motion med flera förslag som ska säkerställa att det ska vara attraktivt att komma till Sverige som arbetare. Vi ska vara ett attraktivt land för högkompetenta personer. Det är en självklarhet. Vi lever i en värld där många av de mest levande och fruktbara branscher är väldigt rörliga, inte bara inom länder utan också mellan länder. Vi lever också i en värld där vi vet att kompetensbrister tillfälligt kan uppstå. Det är klart att det måste finnas system som gör att man kan täcka dessa luckor.

Mycket behöver göras, för i dag är vi i en situation där Sverige avskräcker. Högkompetent arbetskraft vågar inte söka sig till Sverige. Man skrattar åt vilken otroligt märklig lagstiftning vi har som låter brottslingar stanna men utvisar skärpta högkompetenta egenföretagare eller arbetare som bidrar till utvecklingen i både Sverige och världen i stort.

En del i detta är hur mycket man tidigare har tryckt på spårbyten som en möjlighet. Här kan man rikta kritik mot exempelvis den forna Alliansen som brukade lyfta upp att detta var ett prioriterat område. I allianspolitiken tryckte man mycket just på möjligheten till spårbyten.

Vi vet ju att detta också är något som gör att det inte är attraktivt att söka sig till Sverige som arbetare. Man gör en sammanblandning. Personer som söker sig hit för att arbeta får ibland höra att det är bättre att de söker asyl för då får de kanske stanna. Det här känns inte värdigt, och man vill därför inte komma hit och arbeta. Vi uppmanar verkligen alla partier att se över hur de resonerar om detta.

Avslutningsvis vill jag i betänkande 19 yrka bifall till vår reservation 2.

Detta betänkande handlar om medborgarskapet. Det svenska medborgarskapet behöver uppvärderas. När jag har varit ute och föreläst har jag ibland fått frågan om vad Sverigedemokraterna egentligen vill. ”Det ställs väl krav på medborgarskap. Varför vill ni göra det så himla svårt?” Då har jag svarat: ”Nej, det som krävs för att du ska bli medborgare i Sverige är att du ska ha varit här tillräckligt länge och att det ska ha gått tillräckligt lång tid sedan du sist begick ett brott.”

Detta är inte en rimlig ordning. Sverigedemokraterna ställer krav på språk, samhällskunskap, att man har försörjt sig själv under den tid man har varit här och att man har följt alla regler. I och med att vi vill utvisa personer om de begår brott innebär det också att om de begår brott försvinner därefter deras möjlighet att bli medborgare eftersom deras rätt att stanna i Sverige därmed har försvunnit.

Det mest kontroversiella i denna reservation, men också det som egentligen förtjänar mest utrymme, är att vi tycker att det nu har gått så pass långt att vi vill se ett moratorium för medborgarskap tills vi får en seriös och genomarbetad politik på området på plats. Det svenska medborgarskapet är öppet. Det ska vara öppet för personer som kommer hit och blir en del av vårt land. Men det svenska medborgarskapet har inte råd att ytterligare devalveras genom att delas ut med dagens bristfälliga lagstiftning som grund.
(Applåder)

Anf. 3 JOHANNA JÖNSSON (C):

Fru talman! I dag debatterar vi fyra betänkanden på migrationsområdet. Det som behandlas är de motioner som vi riksdagsledamöter lämnade in under hösten. Men som alla vet har det hänt ganska mycket sedan dess.

Av det som vi i Centerpartiet har drivit under längre tid och som också stod med i våra motioner täcks en hel del in av januariavtalet. Detta gör att mycket av det kommer att bli verklighet under mandatperioden.

På migrationsområdet finns dels väldigt konkreta åtgärder, till exempel talangvisumet som ska införas. Det är tidsatt, och det är tydligt att detta ska göras. Dels finns också sådant som fortfarande behöver förtydligas, vilket andra som har stått i talarstolen redan har tagit upp. Det gäller bland annat kompetensutvisningar, som fortfarande är ett problem. Där har vi inte helt slagit fast vad vi ska göra för att få stopp på detta.

Här krävs att vi samlar all den expertis och kunskap som finns på området och ser till att vi får bra åtgärder på plats. När vi väl sätter ned foten och gör något ska vi rätta till de problem som finns utan att vi samtidigt skapar nya. Om man snabbt drar till med något häftigt ord som låter som om det kommer att fixa det hela är risken stor att man samtidigt skapar andra utmaningar.

Problemet med kompetensutvisningarna har, precis som Paula Bieler också sa, pågått under en längre tid. Det har skett saker under tidens gång. Vi har sett att problemet har minskat, men vi har fortfarande fall som är helt orimliga. Det här är inte enkelt. Ingen jag har talat med – och jag har talat med väldigt många som är insatta i frågan – säger att detta kan lösas med en snabb och enkel förändring, utan här kommer det att krävas en utredning.

Vi har fått kritik för att det i januariavtalet finns en hel del utredningar. För mig är det helt självklart. Vill man ha en genomtänkt och bra lagstiftning behöver man också utreda de förslag som kommer. Man kan

inte bara sätta sig och skriva in dem i lagen och tro att man därmed har rättat till någonting.

Det man gör på området får dock inte leda till att man gör det enklare för människor att missbruka systemet och utnyttja arbetstagare. Det handlar många gånger om desperata människor som kommer hit för att det är deras enda chans till försörjning. Det är därför också viktigt att man hittar en balans.

Jag skulle ändå säga att den viktigaste punkten i januariavtalet på migrationsområdet är den som handlar om tillsättandet av en parlamentarisk kommitté. Det var något som vi i Centerpartiet, och flera andra partier här i kammaren, lovade väljarna i valet, det vill säga att vi skulle sätta oss tillsammans och hitta en bred och långsiktigt hållbar överenskommelse på området.

Samtliga migrationspolitiska talespersoner är samlade här, och troligtvis kommer vi alla att sitta med i kommittén. Jag hoppas verkligen, på riktigt, att vi kan göra något bra, att vi klarar av att lägga fram alla våra förslag och titta på dem seriöst, lyfta på alla stenar, lyssna på varandra, försöka förstå, höra argumenten och sedan tillsammans bygga ett bättre och mer hållbart system.

För oss i Centerpartiet är det viktigt att det systemet är så humant som möjligt och att det också, som många av oss har tjatat om till leda, är ordning och reda i systemet. Det ska bli så rättssäkert som möjligt, kostnaderna så låga som det går, och vi ska ta vårt ansvar i världen.

Just nu diskuterar vi alla hur direktiven till arbetet ska se ut. Från Centerpartiets sida anser vi att det här inte får bli en smal urvattnad kompromiss. Alla måste ta tag i de verkliga problem som finns att hantera. Vi driver på hårt för att det ska bli så. Det behövs en heltäckande genomgång av systemen som täpper till både små och stora luckor, samtidigt som vi alla klarar av de svåra avvägningar som jag redan har tagit upp.

För oss finns några ingångar som vi anser är särskilt viktiga och som vi kommer att driva på. Vi ser ett stort behov av att styra om från farliga till lagliga vägar för dem som söker skydd. För att man ska kunna göra detta krävs också att man tittar på vad det är som gör att så pass många väljer just Sverige. Det är en viktig del i arbetet. Samtidigt anser vi också att de resurser som läggs på att ge skydd ska främst gå till de allra mest utsatta, med fokus på kvotflyktingar. Där finns en likhet mellan oss och Moderaterna.

Vi vill också att kommittén ska se över hur man kan minska kostnaderna för mottagandet av personer som söker sig hit på egen hand så att man kan prioritera resurserna till dem som kommer på lagliga vägar. Det finns många anledningar till det. En är att människor inte ska behöva riskera livet för att söka trygghet. En annan är att kriminella organisationer göds alldeles enormt av pengar som kommer in den vägen. Det vill vi också sätta stopp för. Dessutom är det lättare att pröva asylskäl när människor befinner sig närmare sitt hemland och har kommit från konflikten i närtid, när det inte har gått flera år där de har bott på många olika ställen på vägen.

Några av de förslag som vi har presenterat tidigare, som också handlar om hur man bör prioritera resurser, handlar om att ge etableringslån i stället för bidrag, att de via arbete ska kvalificera sig in i vissa av välfärds-systemen. Men det finns också andra delar som handlar om hur man ska se till att asylsystemet är rättssäkert så att vi vet att de som faktiskt behöver skydd får stanna medan de som inte behöver skydd lämnar landet. Det är verkligen inte enkelt.

Vi i Centerpartiet värnar asylrätten, men det vet jag att de flesta här i kammaren gör. Sedan kan man se på den på lite olika sätt. Men hur vi ska värna asylrätten och hur vi ska se till att människor får skydd måste vi vara beredda att diskutera. Det är det viktiga.

Eftersom januariavtalet på olika sätt täcker in flera av de yrkanden som fanns med i våra motioner har vi valt att inte reservera oss på de punkterna, utan vi har i stället skrivit särskilda yttranden där vi förklarar oss. Det gäller bland annat att EU ska ta ett gemensamt och solidariskt ansvar för flyktingmottagandet samt att avtal med tredjeländer måste värna demokratiska principer och grundläggande mänskliga rättigheter. Det handlar om att alla skyddsbehövande ska ha rätt till familjeåterförening. Här har vi tagit ett steg med den tillfälliga lagen, men också den frågan behöver diskuteras i den parlamentariska kommittén.

De tidiga insatserna är otroligt viktiga för att snabba på integrationen. Vi har också yrkanden som handlar om begränsningar av rätten till EBO. Det är också sådant som täcks in av januariavtalet, men det finns såklart mycket mer.

Men det finns också några delar där vi anser att riksdagen bör uppmana regeringen att snabbt vidta åtgärder och som vi därför anser går utanför januariavtalet. Vi tycker att det är bra att Alliansens yrkanden om att utvisning oftare bör prövas vid brott har fått majoritet i utskottet. Det blir nu ett tillkännagivande till regeringen. Vi anser också att en utredning behöver tillsättas för att se över hur asylprocessen för konverter, ateister och hbtq-personer kan bli mer rättssäker. Samtidigt bör man se över om bedömningarna av säkerhetsläget i olika länder kan bli bättre.

Jag yrkar bifall till reservation 23 i betänkande SfU16. I övrigt hänvisar jag till våra särskilda yttranden.

Anf. 4 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack, Johanna Jönsson, för anförandet och ansatsen att få till en seriös och bred parlamentarisk kommitté. Jag uppfattar i alla fall att man från Centerpartiets sida verkligen menar allvar med att ha alla partier representerade och att arbetet ska ske på ett riktigt, heltäckande och seriöst sätt.

Därför har jag egentligen bara en kort och liten fråga. I anförandet sas något om att Centerpartiet anser att det inte får bli en smal utredning. Kommer januariöverenskommelsen att falla om det ändå blir så, så som allt pekar på i socialdemokratiska uttalanden?

Anf. 5 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Fru talman! Det som har sagts från migrationsministern är inte något som har bestämts gemensamt. Det är antingen regeringens eller Socialdemokraternas ingång i de förhandlingar som vi nu för om direktiven.

Om vi skulle bryta hela samarbetet och hela januariavtalet utifrån detta tror jag att Paula Bieler förstår att jag inte kan säga något om i nuläget. Det är något vi får diskutera beroende på hur samarbetet går i alla delar.

För tillfället anser jag att det är konstruktivt och bra att regeringen lyssnar på våra synpunkter och att man har varit beredd att ta hänsyn till olika steg. Än så länge är vi verkligen i uppstartsskedet, men det är något som måste gå fort. Direktiven måste bli klara under våren.

Jag kommer att vara stenhård i förhandlingarna. En smal utredning i det här läget där alla partier ska prata om enbart förutbestämda punkter som Morgan Johansson tycker ska vara med är helt orimligt. Centerpartiet gick till val på att göra ett ordentligt omtag i dessa frågor. Det behövs verkligen. Alla här i kammaren och de flesta människor där ute vet att arbetet måste göras. Det är i det läget helt oseriöst att förstöra en sådan chans genom att smala av arbetet för mycket.

Vi kommer att driva på hårt, och vi gör det redan. Vi hoppas såklart att vi landar rätt. Vad som händer om vi inte gör det får vi se då.

Anf. 6 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack för svaret! Vi får vänta och se. Jag noterar att man ändå säger sig vara starkt bunden av vad man har lovat, vad man säger här och nu och har sagt sedan avtalet kom på plats.

Johanna Jönsson var själv inne på att det finns frågor som brådskar mer. Allt kan inte vänta på en lång seriös utredning och den permanenta genomarbetning som behövs. Det exempel som lyftes fram är bland annat konvertitfrågan och att säkerställa rättssäkerheten.

Men sedan finns exempelvis kompetensutvisningarna. Det finns åtminstone ett delförslag – vi vet båda att det inte kommer att lösa allt – som är färdigutrett. Det var klart redan förra våren där dåvarande Alliansen och vi tillsammans sa att vi skulle kräva att förslaget ska genomföras under sommaren. Är man beredd att gå fram med åtminstone det förslaget? Finns det några andra områden som man från Centerpartiets sida tycker är så pass pressande? Det råder faktiskt fortfarande en ansträngd situation på många håll i landet. Inte minst vittnar våra kommuner om stor belastning just nu bland annat till följd av gymnasielagstiftningen och många andra aspekter.

Finns det fler frågor än konvertitfrågan som Centerpartiet menar att man bör fokusera snabbt på? Vilka? Och hur långt är man beredd att gå för att tvinga fram åtgärder på dessa områden?

Anf. 7 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Fru talman! Nu bygger de tillkännagivanden som vi kan göra här på de motioner som väcktes i höstas. Där fanns just konvertitfrågan med i ett yrkande.

Vad gäller kompetensutvisningarna tycker jag verkligen att det är viktigt att vi inte gör det en liten bit i taget utan att vi nu tittar på det i helhet och gör det smart. Som jag sa finns det alltid en risk när man tar bort hindren att man samtidigt öppnar för missbruk och utnyttjande.

Det finns en viss logik i att när Migrationsverket självt har påpekat att det finns brister kan man inte bara säga: Jaha, oj! Det hade jag inte en aning om. Nu rättar jag till det. Det gäller i de lägen där det faktiskt handlar om missbruk och utnyttjande. Man måste få till en smart balans i det. Jag är helt för att ta bort hinder. Men det får inte leda till att man kan använda systemet hur som helst.

Det här måste gå fort. Det är också datumsatt. Det ska vara åtgärder på plats i januari 2021. Det är ändå fort om man ser till att en utredning behöver göras. Det är inte tillräckligt fort. Vi har sagt att vi ville ha en stopplag på detta. Det är nu två år sedan som vi föreslog den. Det är klart att vi hade velat nå mycket längre.

Nu har vi avtalet på plats. Vi kommer att värna det så långt vi bara kan. Det ger oss en möjlighet att få majoritet och vidta bra åtgärder på det här området. Det frågades om det finns andra områden där det behövs mer. Ja, absolut. Vi kommer att fortsätta att mata in sådant via debatter, via medier och också direkt till regeringen och säga: Lägg fram förslag på det här området. Det är såklart jätteviktigt att saker blir gjorda även utanför januariavtalet.

Anf. 8 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Jag riktar ett tack till Johanna Jönsson för hennes anförande.

Fru talman! Min fråga till Johanna Jönsson handlar om kompetensutvisningar. Där är vi överens, trots allt som har hänt här och det svek vi upplevde i höstas. Jag tänker ändå rosa det engagemang Centerpartiet visar för just arbetskraftsinvandrare som har blivit felaktigt behandlade.

Min fråga är mot bakgrund av min interpellationsdebatt med migrationsminister Morgan Johansson. När man lyssnade på migrationsministern lät han väldigt nöjd. Han hänvisade till några siffror. Det var 98 procent som klarade sig. Vi har inga problem. Men vi vet hur verkligheten ser ut.

Folk blir utvisade för att arbetsgivaren har missat att teckna en sjukförsäkring eller har gjort en felaktig utbetalning. Man kanske tror att man liksom sina kollegor kan skjuta upp extra semesterdagar och spara dem som komptid inför nästkommande år, men regelverket säger någonting helt annat.

Fru talman! Min fråga till Johanna Jönsson är: Hur långt tålamod har Centerpartiet i den här frågan?

Anf. 9 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Fru talman! Jag är själv förvånad över hur långt mitt tålamod har räckt redan så som vi har hållit på och slitit med detta år efter år. Det gäller alla möten som

jag har haft och alla gånger som jag har hört Socialdemokraterna säga de ska rätta till det och det i princip inte har gjorts någonting.

Då är det klart att mitt tålamod och Centerpartiets tålamod börjar tryta precis som jag vet att Moderaternas gör. Vi har verkligen jobbat sida vid sida när det kommer till just kompetensutvisningarna. Nu har vi en punkt i januariavtalet som handlar om just det här. Den är tidsatt till januari 2021. Jag skulle säga att mitt tålamod kommer att upphöra där och då. Har vi inte någonting riktigt bra på plats då är det klart att vi får gå vidare och se till att saker blir gjorda.

Vi har tidigare på initiativ från oss i Centerpartiet försökt att stifta lag här i Sveriges riksdag för att göra någonting åt problemet. Tyvärr har vi inte en organisation här som klarade av det på ett bra sätt. Det är väldigt tråkigt och någonting som man borde titta på. Det handlar om hur vi kan se till att en majoritet i Sveriges riksdag kan se till att saker blir gjorda när regeringen vägrar att lyssna på våra tillkännagivanden.

Den här frågan är otroligt viktig. Ibland får jag höra människor som säger: Det handlar väl bara om en eller två personer. Är det så synd om dem? Det är inte vad det handlar om. Det handlar om Sveriges konkurrenskraft och svenska företag som säger: Vi kommer kanske inte att kunna ha kvar våra kontor här för att vi inte kan anställa personal.

Det handlar om att ryktet har spridits runt om i världen att det här är ett land som man inte ska åka till över huvud taget. Vi måste rätta till det. Vi behöver skicka signaler om att vi vill rätta till det. Men vi måste också göra saker rent konkret. Mitt tålamod är inte särskilt långt på det här området. Men som jag sa värnar vi avtalet och den tidsgräns som är satt där.

Anf. 10 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Då kan jag ta Johanna Jönsson på orden. Vi är inte överens om vissa andra delar i migrationspolitiken. Men man vet i varje fall på förhand var hon står någonstans. Även här får jag lita på att Johanna Jönsson kommer att hålla sig fast vid sin envishet i den här frågan.

Med det sagt tänker jag inte förlänga debatten. Jag ville bara höra Johanna Jönssons inställning i frågan. Vi återkommer. Förhoppningsvis får Centerpartiet igenom den här frågan mycket tidigare än 2021.

Anf. 11 JOHANNA JÖNSSON (C) replik:

Fru talman! Jag vill bara ta chansen att säga att debatten inte är slut på området. Precis som Arin Karapet upplevde i sin interpellationsdebatt med migrationsministern finns det fortsatt olika åsikter om hur stort problemet är och vad man bör göra åt det. Där behövs all hjälp att trycka på regeringen och framför allt Socialdemokraterna så att man landar rätt här.

Jag hoppas att vi kan fortsätta att arbeta tillsammans för att det här ska bli så bra som möjligt. Vi kommer att göra det med januariavtalet men också på väldigt många olika sätt både med andra partier härinne

men också många organisationer utanför kammaren som är engagerade i frågan. Tack för replikskiftet!

Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V):

Fru talman! Det är en väldigt stor och yvig debatt vi ska föra i dag. Det är fyra betänkanden som rör så vitt skilda och stora områden som hela migrationspolitiken, anhöriginvandringen, arbetskraftsinvandringen och medborgarskapet – allt i en enda samlad debatt.

Jag vill därför inleda med att säga att jag tyvärr inte kommer att hinna beröra precis alla områden. Jag kommer att fokusera på de saker som jag tycker är absolut akutast och nödvändigast här i dag. Jag hoppas att vi kommer att få skäl och möjlighet att till exempel diskutera EU-politiken mycket mer nu inför EU-valet och så vidare.

Jag ställer mig såklart bakom alla våra yrkanden men för tids vinnande vill jag redan nu nämna vilka reservationer jag yrkar bifall till så att det är avklarat. I SfU16 yrkar jag bifall till reservation nr 3. I SfU17 yrkar jag bifall till reservation nr 2. I SfU18 hänvisar jag till vårt särskilda yttrande och tidigare framlagda motioner om arbetskraftsinvandringen. Sist men inte minst yrkar jag i SfU19 bifall till reservation nr 3.

Fru talman! I fredags hörde en god vän till mig av sig. Hon är en av de väldigt många människor runt om i landet som har engagerat sig i mottagandet av ensamkommande. De har öppnat sitt hem som frivilligt familjehem och tagit vid där politiken och myndigheterna har svikit och fallerat.

Hon har tröstat. Hon har peppat. Hon har byggt upp självförtroende och förmåga hos unga att landa i det nya samhället under tiden som de har haft sina ansökningar. Hon har hjälpt dem att gå i skolan och rustas för framtiden. Men i fredags fick hon säga adjö till tre av de unga som efter utvisningshot nu har flytt till vidare ut i Europa till Frankrike som så många andra med dem. Hon var alldeles förtvivlad. Hon kände sig sviken, och hon kände att politiken på inget sätt har sett det stora arbete som civilsamhället har försökt göra.

För i tätlägren under broarna i Paris ser vi ett av resultaten av de senaste årens svenska migrationspolitik. Där bor nu unga som pratar svenska på klingande norrbottniska, göteborgska eller på dalmål. Den hemlöshet och utsatthet som vi har sett bland ensamkommande i hemlöshet i Sverige de senaste åren fortplantar sig nu ut i Europa. Svenska kyrkan i Paris försöker att lappa ihop och lindra där politiken har släppt.

Fru talman! Det finns många skäl för en amnesti för barn och unga som har kommit som ensamkommande. Jag skulle särskilt vilja lyfta fram sju här i dag. För det första gäller det omsvängningarna, tillfälliga lagen och lapptäcket av gymnasielagar. Lagstiftningen har varit oförutsägbar och retroaktiv. Stora orättvisor har blottats i och med att bara dagar kan skilja mellan ankomst och möjligheten att få stanna mellan olika barn och unga.

När regeringen svängde om och presenterade den tillfälliga lagen sa man att barn skulle undantas och fortsatt få permanenta uppehållstillstånd. Så blev det

inte. I stället ändrade Migrationsverket praxis och gav tillfälliga uppehållstillstånd, vilket innebar att de ensamkommande kan få beslut om utvisning så snart de blir vuxna, alltså när de fyller 18 år.

Dessutom är det uppenbart att användandet av just datum för regeringens presskonferens i fortsatt lagstiftning har skapat stor rättsosäkerhet.

För det andra: Åldersbedömningarna är ett helt eget kapitel av rättsosäkerhet som jag skulle kunna prata väldigt länge om. Jag nöjer mig med att konstatera att de medicinska åldersbedömningarna, som har lett till åldersuppskrivningar av ungdomar och därmed minskad möjlighet till uppehållstillstånd, är starkt ifrågasatta av den medicinska och på senare tid även den statistiska expertisen. Vi har följt detta i stora avslöjanden i Svenska Dagbladet.

Detta är ännu en faktor som ifrågasätter de skyddsbedömningar som har gjorts. I ett trollslag kan en felbedömning av ett barn som vuxen göra att möjligheten till skydd försvinner med ett pennstreck.

För det tredje: De långa väntetiderna på Migrationsverket har på liknande sätt gjort att barn som hade beviljats skydd om deras ansökan behandlats skyndsamt i stället har fått vänta i årtal. Med tidens naturliga gång har de hunnit fylla 18 år och därmed förlora den rätt till skydd som de eventuellt hade vid ankomsten.

För det fjärde: Läget i Afghanistan är mycket allvarligt. Jag talar lite generaliserande om Afghanistan, för det är därifrån den stora gruppen ensamkommande kommer. Vi ser en säkerhetssituation som försämras, där staten saknar vilja eller förmåga att skydda befolkningen från våld, förföljelse och diskriminering. Man saknar också vilja eller förmåga att ge befolkningen tillgång till den trygghet och den helt basala samhällsservice som de behöver.

Vi vet också, fru talman, att det är mot bakgrund av detta som såväl Röda Korset som Amnesty International kräver stopp för tvångsutvisningar till Afghanistan. Det är enligt deras uppfattning varken relevant eller rimligt att hänvisa till internflykt för någon tvångsutvisad någonstans i landet.

Det är i ljuset av detta, fru talman, som man måste se möjligheten för ensamkommande att återvända till Afghanistan. I ett land som Afghanistan med svag centralmakt, inbördeskrig, kaos och korruption är just det sociala skydds nätet ett tydligt överlevnadssätt. Ju osäkrare ett land är, desto starkare behov har man av tillgång till sociala nätverk för skydd och överlevnad.

Ett stort antal – 10 000 – av de ensamkommande med afghanskt ursprung som sökt sig till Sverige har dock vistats i ett helt annat land än Afghanistan före flykten till Sverige, väldigt ofta Iran eller Pakistan. Det betyder att de inte har någon verklig anknytning till Afghanistan och inte har det viktiga och avgörande sociala skydds nät som man behöver för att leva där. Men formellt och folkrättsligt är de såklart afghanska medborgare.

Trots detta bristande nätverk ses de ändå av Migrationsverket som vilken genomsnittlig afghan som

helst, och det fungerar inte! Organisationer på plats rapporterar att 85 procent av alla som återvänder med tvång tvingas fly landet en andra gång.

För det femte: Det finns en särskild grupp ensamkommande som ofta hamnar lite i skymundan. De är de barn som kommit hit när de var 12–14 år gamla eller yngre och vars ålder aldrig varit i närheten av att ifrågasättas. En del av dessa barn har fått avslag på sin asylansökan men kan inte utvisas, eftersom det saknas ett ordnat mottagande i form av familj eller statlig omsorg.

Nu lever de sina liv här i nya familjer. De går i skolan, idrottar och växer upp med insikten att de kan komma att utvisas på 18-årsdagen. Det är både upprörande och fruktansvärt för det enskilda barnet och även för deras familjer och vänner.

För det sjätte: Vad gör det här med samhället och oss? Under den tid som den senaste gymnasielagen har prövats och de ungas ansökningar har behandlats har en enorm utsatthet och hemlöshet växt fram. Alla här i kammaren borde vara väl medvetna om varför det blev så. Det är nämligen en majoritet i riksdagen som har röstat fram de kraftiga inskränkningar i LMA-lagen som gjort att unga ställts på gatan.

Jag har den senaste tiden träffat förtvivlade lärare som försöker få sina elever att fortsätta klara gymnasiet trots att de är hemlösa och sover på nattbussar, offentliga toaletter eller där det finns en säng för en natt eller två. Jag har träffat frustrerad polis som berättar om skötsamma unga, som inom endast månader efter att ha hamnat i hemlöshet hamnar i klorna på kriminella rovdjur som utnyttjar dem i prostitution, droghandel eller annan kriminalitet. Polisen ser dem bli drogberoende och både utsätts för brott och naturligtvis själva bli en del av brottsligheten.

Den psykiska ohälsan med självskadebeteenden och självmord ska vi inte ens börja prata om. Självmord bland ensamkommande är nio gånger så vanligt som bland andra unga i samma ålder.

Det pratas ofta om skuggsamhällen här i kammaren, men faktum är att förutsättningen för just denna del av skuggsamhället har majoriteten här inne själv skapat. Ändringarna i LMA-lagen leder till just denna sorts utsatthet. Vi varnade för det redan när den lades fram, och vi pekade på det faktum som även har belysts av rapporter från framför allt Röda Korset, som jobbar mycket med återvändande, att indragen ersättning och indraget boende inte leder till effektivare återvändande utan bara till misär.

För det sjunde: Jag skulle vilja lyfta frågan om vad samhället förlorar på den här behandlingen av barn och unga. Det är uppenbart och smärtsamt tydligt att denna behandling av barn och unga kräver en avhumanisering. Det är inte möjligt att behandla barn och unga så här om man i dem ser sig själv eller sina egna barn. Medmänsklighet är ett högt pris att betala.

Men vi förlorar även den kraft och de stora insatser som gjorts i mottagandet, i studier, i arbete, i familjer som har tagit emot – till exempel min vän som ringde mig i fredags. Vi förlorar deras förtroende. Dessa unga

är redan en del av oss och av vårt samhälle. De behövs i vårt samhällsbygge framöver.

Fru talman! Anhöriginvandring är en av få lagliga vägar till Sverige. Att få bo ihop med sin familj är dessutom en mänsklig rättighet. Den tillfälliga lagen har begränsat denna väg avsevärt. Om fler familjer på flykt skulle tillåtas att återförenas skulle det innebära att många människor slapp ta livsfarliga vägar, till exempel över Medelhavet.

Det är bra att regeringen nu aviserar att de tänker låta alternativt skyddsbehövande få rätt till familjeåterförening. Att förlänga den tillfälliga lagen på just den punkten skulle sannolikt strida mot Europakonventionen och därmed mot svensk grundlag. Självklart uppskattar jag därför att regeringen nu följer grundlagen och låter denna grupp människor återförenas.

Vi kommer i övrigt att få tillfälle att debattera den tillfälliga lagens förlängning mycket mer senare i år. Stora delar av Vänsterpartiets kritik kvarstår.

För att få rätt att återförenas med en familjemedlem som har fått uppehållstillstånd i Sverige måste den som är kvar i sitt hemland intervjuas vid en svensk beskickning. Detta är till exempel när det gäller syrier omöjligt och svårt. Samtliga grannländer vars beskickningar hanterar familjeåterförening för syrier nekar syrier inresa eller begränsar möjligheterna kraftigt. Att ge till exempel syrier möjlighet att ansöka om familjeåterförening elektroniskt eller vid beskickning i andra länder som de faktiskt kan ta sig till skulle säkerställa att rätten till familjeåterförening respekteras.

Fru talman! Vänsterpartiet upprepar inte alla motioner varje år. Vi har därför inte motionerat kring arbetskraftsinvandring i år, vilket framgår av vårt särskilda yttrande. Den som är särskilt intresserad kan läsa mer om Vänsterpartiets politik på området kring arbetskraftsinvandring i till exempel motion 2016/17:1186 där vi särskilt lyfter fram vad som behöver göras för att skapa en bättre och tryggare arbetsmarknad för dem som har kommit hit för att arbeta.

Det som krävs är bland annat att löntagare inte straffas för misstag begångna av arbetsgivare, att det anställningserbjudande som arbetskraftsinvandrare accepterar innan de kommer till Sverige får en starkare juridisk status och att de fackliga rättigheterna stärks.

Slutligen, fru talman: Jag funderade jättemycket på vad jag skulle säga här i dag – vad som skulle kunna påverka riksdagens ledamöter att lyfta blicken lite och försöka se verkligheten som den är, se den utsatthet och den misär som svensk migrationspolitik har skapat för den grupp barn och unga som kom hit med hopp om ett liv i trygghet och säkerhet, ett liv fritt från krigets dagliga faror med terrorattacker och våld, fritt från hotet om att tvingas gifta sig som tolvåring, fritt från risken att tvångsrekryteras av talibaner eller IS, ett liv med frihet att gå i skola, frihet att leva öppet som hbtq-person, frihet att kunna bekänna sig till den gud man tror på eller att slippa tro alls, ja, frihet att leva sitt liv som barn eller som ung.

De möttes av värme och omsorg på många håll, inte minst i civilsamhället. I lotteriet av långa väntetider

och lapptäcket av oförutsägbart och ständigt skiftande lagstiftning, rättsosäkra åldersbedömningar och svårbegripliga säkerhetsbedömningar har en del fått stanna.

Men politiken svek en annan grupp, ibland med dagars skillnad från den som fick uppehållstillstånd, ibland med felaktiga åldersbedömningar, ibland med tilltro till ett nätverk som inte finns. Den gruppen bärs fortsatt av civilsamhället. Jag tycker, fru talman, att det är hög tid att denna kammare axlar det ansvaret och sätter punkt för lidande, otrygghet och utnyttjande.

Amnesti är ingen lösning som Vänsterpartiet söker lättvindigt. När lagstiftning och mottagande fungerar ska det inte behövas, men i akuta och särskilda situationer kan det vara nödvändigt. Den stunden är nu. De unga som nu lever sina liv som hemlösa på Stockholms, Göteborgs och Paris gator ska inte spegla vår migrationspolitik. Låt oss i stället tillsammans göra detta till historien om ett land som insåg att barn och unga har farit illa av politiska beslut och ge en amnesti som släpper in dem i våra samhällen, i våra skolor och på våra arbetsplatser!
(Applåder)

Anf. 13 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag hade inte tänkt begära replik; det var väl nu under de sista sekunderna som den blev till. Men den föranleddes också av att Christina Høj Larsen sa att hon verkligen ville få oss att lyssna.

Jag tror att man begår ett misstag om man inte tror att alla i den här kammaren ser misären och problemen. Det är inte det som är kruxet här, utan det är att vi ser olika bakgrunder till att det har blivit som det har blivit och också olika vägar ut ur det. Jag tror att det är där vi alla bör börja för att nå fruktsamma förändringar framöver.

Det är mot bakgrund av detta jag vill ställa min fråga. Vi har ju debatterat den här frågan många gånger, och jag har tidigare ställt frågan till Christina Høj Larsen om amnestier, om vi ska ha regler eller inte och hur man ska få dem att efterföljas.

Jag vet att det på många sätt är en extraordinär situation som vi har haft. Det krävdes en sådan för att fler skulle börja prata om många av problemen. Men en del i att det blev så är att det fanns en gräns för hur många som kunde komma till vårt system, som det då var uppbyggt. En sådan gräns kommer att finnas alldeles oavsett vilket system man har – om man inte har helt fri invandring, vilket inget av våra partier trots allt förespråkar.

Min fråga blir därför: Vilka åtgärder vill Christina Høj Larsen se – jag ska inte fråga om hon ser risken; det har vi tagit i tidigare debatter – för att säkerställa att en amnesti, om vi nu skulle genomföra en sådan i det här läget som Vänsterpartiet vill, inte blir ett incitament i sig för ytterligare vågor att välja Sverige eftersom man vet att när det blir kris kommer Sverige att strunta i sin lagstiftning och ge amnesti? Vad ser Vänsterpartiet för väg runt detta incitament?

Anf. 14 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Fru talman! Amnesti är en sak som historiskt har använts i Sverige när det har varit en stor topp. Vi såg det runt 2004. Det har också använts i andra europeiska länder. Just därför tror och vet jag att detta inte är en faktor som gör att färre eller fler söker sig till Sverige. Vi har sett, både i Europa och i Sverige, att det inte är detta det handlar om.

Vad det handlar om är att skapa ett samhälle som faktiskt tål förändring. Här tycker jag att det finns väldigt stora skillnader mellan hur Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet ser på ett starkt och stabilt samhälle med en stark välfärd som klarar av detta.

Det är nämligen inte, fru talman, människor på flykt från krigets Syrien som har skapat exempelvis dagens orättvisa pensionsystem; det är en majoritet här i riksdagen. Det är inte ensamkommande från Afghanistan som har gjort den budget som nu ger de rikaste 23 gånger mer än de fattigaste; det är Sverigedemokraterna tillsammans med delar av borgerligheten. Det är inte ensamkommande som nu vill slopa värnskatten så att Sveriges rikaste direktörer får en skattesänkning på 67 000 i månaden; det är regeringen tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna.

Det är där konflikten är: Vad är ett starkt samhälle? Hur får vi en stark välfärd som klarar av förändring? Vare sig det handlar om flyktingmottagande, en stor naturkatastrof eller andra typer av kriser behöver vi ha ett starkt samhälle. Jag för min del väljer att föra fram en politik där vi omfördelar, där vi ser till att det faktiskt går att ha en välfärd.

Det jag ser från Sverigedemokraternas sida är att ni väljer att skylla på dem som kom allra senast i stället för på dem som faktiskt bär ansvaret.

Anf. 15 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack, Christina Høj Larsen, för förhoppningen att detta inte ska leda till ytterligare incitament att ta sig hit. Vi gör helt enkelt olika bedömningar av vad som skett historiskt. För mig är det alldeles uppenbart att den lagstiftning vi har haft och den argumentation som tyvärr förts fram bland annat från vissa delar av civilsamhället, som i princip har lovat saker som lagstiftaren sedan känt sig nödgad att förverkliga, exempelvis gymnasielagstiftningen, har lett till en bild av Sverige som påverkar vilka som söker sig hit och vilka som söker sig till andra länder.

Jag tror inte att vi kommer att komma längre, så jag har ingen uppföljande fråga. Jag kan dock konstatera att Christina Høj Larsen bör titta närmare på vår budget. Om hon tittar ordentligt kanske hon ser att vi faktiskt har ett tydligt och generöst omfördelningssystem, att de stora vinnarna med vår budget är kvinnor och äldre som har svag ekonomi och att vi inte skyller på enskilda som har tagit sig hit utan på en politik som har tillåtits skena, en politik där man utan någon plan har satsat mer och mer på *ett* område, migrationspolitiken, och därmed tvingats prioritera om på andra områden.

Sedan bör väl Christina Høj Larsen och hennes partikollegor också fundera på det stöd som man ger, passivt eller aktivt, till en regering och en budget som kommer att skära i exempelvis satsningar på äldre och utsatta därför att det fortfarande satsas på områden, bland annat migrationspolitiken, där man inte har någon ordentlig plan. Det är väl ett medskick snarare än en uppföljande fråga.

Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik:

Fru talman! Jag har tyvärr tittat på Sverigedemokraternas budget. Jag ser att man år efter år gör enorma nedskärningar i den kommunala budgeten – enorma nedskärningar för just kommunerna, som har ansvaret för våra äldre, för skolorna och för viktig samhällsservice. Det är vad jag ser.

När jag i dag ser en nyhet om att Attendo på ett av sina vårdboenden nattetid har 52 dementa på två anställda och samtidigt gör stora vinster vet jag också att Sverigedemokraterna är just ett sådant parti som tycker att det är okej. Man låter vinsterna få fortsätta forsa ut, stoppar dem i de rikastes fickor, skyller på andra som nyss har kommit – och har samtidigt mage att skära i kommunernas budget!

Det är vad jag ser när jag ser Sverigedemokraternas budget, och det är inget fint.

Anf. 17 HANS EKLIND (KD):

Fru talman! Jag står givetvis bakom alla de reservationer som Kristdemokraterna har, men för tids vinande yrkar jag bifall endast till reservationerna 20 och 23 i SfU16, reservation 3 i SfU17, reservation 1 i SfU18 och reservation 4 i SfU19.

Fru talman! Att debattera fyra olika områden samtidigt inom migrationspolitiken är en utmaning, men vi borde faktiskt även diskutera integrationspolitiken. När integrationspolitiken inte fungerar undergrävs nämligen migrationspolitikens legitimitet, och då duger inte aldrig så vackra ord. Att vi lyckas med integrationen är det som i slutändan möjliggör att vi får plats för någon mer, inte någon mindre.

Vårt asylsystem ska ge skydd för personer på flykt undan krig och förföljelse. Det är min bestämda övertygelse att vi genom att utforma en långsiktigt hållbar migrationspolitik, som bygger på ordning och reda, fortsatt kan vara ett öppet land. Därför ska också de som har fått ett nej lämna landet.

Vi kristdemokrater har under de senaste åren varit en mycket aktiv part för att försöka få fram verktyg, om vi kallar dem så, inom migrationspolitiken för att kunna hantera den nya verklighet som har kommit över oss på ett effektivt men också rättssäkert sätt. Vi agerade när vi såg att det svenska och det europeiska asylsystemet utsattes för stora påfrestningar. I december 2014 meddelade vi att vi anser att de som beviljas asyl i Sverige som huvudregel ska ges tidsbegränsade uppehållstillstånd. Vi ville se en snabb avslagsprocess för dem som var asylsökande från så kallade säkra länder. Vi föreslog också flera åtgärder för att asylsökande snabbt skulle komma i egen försörjning.

De förslagen kritiserades till en början hårt, inte minst av statsminister Stefan Löfven, som menade att det var helt fel ingång. Men han och regeringen kom att ändra sig. Vi kunde därför, sex partier tillsammans, sluta en överenskommelse i oktober 2015, där en del av de åtgärder som vi kritiserats för fanns med.

Vi såg att det fanns behov av fler åtgärder. Bara en månad senare presenterade partiet därför förslag om införande av tillfälliga gränskontroller och förslag för att få till mer effektiva avvísningar. Vi ville också tillägga en kriskommission. Även denna gång fick vi kritik, men vi vet att omsvängningen har kommit och att en helt ny migrationspolitik sedan har tagit plats i vårt land.

Den tillfälliga lagen, som vi kommer att debattera lite senare och inte här och nu, har vi delvis varit positiva till från Kristdemokraternas sida, men vi har också riktat en tydlig kritik mot den. Vi motsatte oss inskränkningen av familjeåterföreningen. Vi vill ha kvar synnerligen och särskilt ömmande skäl. Vi menar att det tillfälliga uppehållstillståndet för alternativt skyddsbehövande är för kort.

Vi avvisade sedan kompletteringen 2017 om uppehållstillstånd för studier på gymnasienivå. Vi menar att man inte ska ha specialregler för en särskild grupp. Här var det ganska provande, tänker jag, att de personer som följt reglerna, som accepterat myndighetsbeslut och som inte hade en lika stark röst inte fick en andra chans.

Detta är en jättekort beskrivning, fru talman, av några intensiva år inom svensk politik då det politiska systemet fattade en rad olika beslut. Det har lappats och lagats. Nu kommer vi att få en parlamentarisk kommitté om den framtida migrationspolitiken. Det är bra. Det är någonting som vi flera gånger har efterlyst. Här ska vi kristdemokrater vara en aktiv och konstruktiv part för att få till stånd en långsiktig migrationspolitik som kännetecknas av rättssäkerhet.

Fru talman! Vi kristdemokrater återkommer ofta till detta med rättssäkerhet. Den som följt debatten och turerna kring exempelvis hanteringen av konvertiter vet att vi fört fram kritik mot hur processen sett ut när det gäller hur man ska bedöma huruvida en så kallad konversion ägt rum eller inte. Vi har pekat på att kunskapsfrågor är missvisande i och med att kristen tro i grunden är relationell. En person är inte kristen för att han eller hon vet att det finns 66 böcker i Bibeln utan för att han eller hon tror på att Jesus är hans eller hennes frälsare.

Jag lade fram ett utskottsinitiativ i socialförsäkringsutskottet. Det handlade om att ge regeringen i uppdrag att snabbtreda prövningen av konvertit-, ateist- och apostatärenden i syfte att säkerställa att rättssäkerheten tillvaratas. Den 14 mars meddelade regeringen att man ändrat i Migrationsverkets regleringsbrev för att just säkerställa rättssäkerheten och få till en likformig tillämpning i ärenden där religiös uppfattning åberopas. Det är en viktig och korrekt åtgärd. Inte minst visar rapporten *Konvertitutredningen* på just

detta. Det är en utredning som Pingströrelsen tog initiativ till, men man har haft hjälp av Equmeniakyrkan, Evangeliska Frikyrkan, Svenska Alliansmissionen och Sjundedags Adventistsamfundet.

I rapporten visar man på anmärkningsvärda skillnader i bedömningen av konvertiter på olika håll i landet, det vill säga man pekar på en möjlig brist i fråga om en likformig tillämpning. Det finns alltså all anledning att fortsätta att bevaka den här frågan.

Jag yrkar således bifall till reservation 23 i SfU16, som vi kristdemokrater står bakom tillsammans med Centerpartiet och Vänsterpartiet.

Konvertitfrågan belyser något annat viktigt: Sverige behöver en inspektion för migrationsfrågor, en inspektion som verkar för rättssäkerhet och effektivitet genom hela migrationsprocessen. Målet med en sådan inspektion är att upptäcka systembrister och på så vis säkerställa rättssäkerheten för den enskilde och få till ett fungerande samarbete mellan olika myndigheter.

Om detta handlar reservation 20, avseende asylprocessen, i SfU16. Jag yrkar således bifall till den.

Fru talman! Vi har en så kallad tvåårsregel som har sitt ursprung i att vi vill försöka komma åt skenäktenskap. Det finns exempel på män som systematiskt utnyttjar utländska kvinnor genom att inleda ett förhållande. Lagen har justerats, men det har inte inneburit att kvinnornas situation förbättrats i avsedd omfattning. I betänkandet *Kvinnor och barn i rättens gränsland* påpekar utredaren att tusentals kvinnor varje år söker hjälp efter att de har utsatts för våld av sina män. Det finns en rad ytterligare åtgärder som behövs. Det handlar om utdrag och kontroller av referenspersoner.

Om detta handlar reservation 3 i SfU17, som kristdemokrater och sverigedemokrater står bakom och som jag yrkar bifall till.

Fru talman! Det står ställt utom allt tvivel att vi behöver få tillgång till kvalificerad arbetskraft. Sverige har exporterat ord som smorgasbord – eller smörgåsbord – och ombudsman. Nu håller vi enligt den internationella affärstidningen Forbes på att exportera ett nytt ord: kompetensutvisningar.

Låt inte Sverige bli känt för att vi utvisar kompetent arbetskraft från Sverige på grund av obetydliga förseelser! Vi måste minska regelkrånglet, korta väntetiderna och få bort de här utvisningarna, som skadar vår ekonomi och vår förmåga att vara konkurrenskraftiga i framtiden.

Om detta handlar reservation 1 i SfU18, som kristdemokrater och moderater står bakom. Jag yrkar bifall till den.

Sist men inte minst handlar det om medborgarskapet. Det är någonting som innebär både rättigheter och skyldigheter. Medborgarskapet, menar vi kristdemokrater, ska ses som ett mål och inte som ett medel. Av den anledningen vill vi uppvärdera medborgarskapets betydelse. Vi tycker att det är fullt rimligt att de som ansöker om medborgarskap har genomgått undervisning i samhällsorientering och har levt ett skötsamt liv. De som blir medborgare i Sverige varken

kan eller ska naturligtvis lämna sitt arv helt bakom sig, men de ska ta seden dit de kommer.

Om detta handlar reservation 4 i SfU19, och jag yrkar bifall till den.

Anf. 18 FREDRIK MALM (L):

Fru talman! Tiotals miljoner människor är på flykt i världen i dag. Samtidigt rasar krig och konflikter vidare, och nya flyktingkatastrofer skapas. Kriget i Syrien fortsätter, och i Syriens grannländer Turkiet, Libanon, Jordanien, Kurdistan och Irak trängs i dag miljoner flyktingar.

Minst 3 miljoner människor har tvingats att lämna sina hem i Venezuela, där kommunistiska knarkbanditer har förstört landet. Just nu eskalerar strider i Libyen. Dessutom står två stora länder, Algeriet och Sudan, nu på randen till en revolution där deras odemokratiska, korrupta ledare drivs från makten.

Nya konflikter läggs ovanpå gamla konflikter. På flera håll i världen bor andra, tredje och ibland till och med fjärde generationen i flyktingläger. På små ytor och under knappa förhållanden tvingas familjer att leva i år efter år. Där föds barn – det blir nya barn utan att områdena riktigt växer. Där växer barn upp, i många fall utan möjlighet till fungerande skolgång, sanitet, sjukvård och så vidare.

Detta flyktingliv eller flyktingskap river upp familjer och omkullkastar den sociala ordningen. Det är självklart också en grogrund för nya konflikter eftersom många människor i lägren, framför allt unga människor, lätt kan rekryteras till militanta grupper och så vidare.

Fru talman! Samtidigt är den humanitära hjälpen väldigt eftersatt. Förenta nationernas humanitära hjälpprogram, Unocha, World Food Programme, UNHCR och så vidare lider av kronisk underfinansiering. Många av appellerna som FN kommer med – appeller för att hjälpa flyktingar i olika konflikter runt om i världen – finansieras inte ens till hälften av årsbehovet. Många länder som har kapacitet att hjälpa flyktingar gör inte det. De struntar i att sluta avtal med FN:s flyktingkommissariat UNHCR om att bli programländer och ta emot flyktingar. De bryr sig inte heller om att bygga upp kapacitet för att kunna hjälpa personer som kommer. Detta är givetvis ett stort bekymmer.

Flyktingsituationen i världen i dag är på inget sätt avtagande. Tvärtom kommer den att fortsätta i många år, förmodligen under resten av våra liv.

Fru talman! Sverige har under många år tagit ett stort ansvar för att hjälpa människor på flykt. Vi har tagit ett avsevärt större ansvar än vad många andra länder har gjort. Och vi ska fortsätta att göra det; vi ska fortsätta att ta vårt ansvar, och det måste ske på ett långsiktigt och hållbart sätt. Vi ska följa asylrätten, och vi ska ge ett värdigt mottagande till asylsökande och nyanlända.

Samtidigt måste Sverige kraftfullt agera för att andra länder också ska ta sitt ansvar. Om länder i Europa hjälps åt att ta sitt ansvar kommer flyktingströmmarna också att vara hanterbara. Men om några

länder, till exempel Sverige, Tyskland och några länder till, tar ett betydligt större ansvar än andra länder i den norra delen av Europa blir inte situationen hållbar vare sig på kort eller på lång sikt.

Vi har stora utmaningar i vårt land vad gäller asylpolitiken, mottagandet och integrationen av personer som sedan får stanna i Sverige. Det saknas bostäder. I en rad områden i Sverige har skolan och socialtjänsten svårt att klara sina grundläggande uppdrag. Det saknas tolkar, och många asylsökande vittnar också om en otrygghet på boenden – för att nämna några exempel.

Vi ser också ett växande utanförskap där stora grupper människor som nyligen har kommit till Sverige har svårt att komma in på arbetsmarknaden. Människor tvingas till svartjobb, där man inte har några egentliga rättigheter, och luras av oseriösa arbetsgivare. Många har dessutom skuldsatt sig för att kunna komma till Sverige och måste sedan betala av dessa skulder när de är här i landet.

Därtill ser vi en växande grupp personer som har fått avslag på sina asylansökningar, och som alltså inte har rätt att stanna i Sverige, men som vägrar att lämna landet och i stället har gått under jorden. Många utvisningar är också svåra att verkställa till följd av oklara identiteter och till följd av att hemländerna är ointresserade av att ta emot sina medborgare.

Fru talman! Liberalerna står för en värdig och anständig migrationspolitik, där vi i Sverige tar vårt ansvar och investerar i integration av nyanlända. Samtidigt menar vi att Sverige inte kan föra en flyktingpolitik som kraftigt avviker från andra länder i vårt närområde. Vi måste kunna ge långsiktigt goda förutsättningar för våra nya invånare att få bostäder och jobb och att inkluderas i vårt samhälle.

Vi har höga ambitioner för Sverige, och det tror jag att vi alla här inne i kammaren kan skriva under på att vi ska ha. Vi ska ha väldigt höga ambitioner för Sverige, för vår levnadsstandard här och för våra möjligheter här i vårt land. Det innebär att vi inte vill bidra till att skapa nya proletariater med utanförskap och stigmatisering, som följer av detta. Det innebär att vi måste ha en invandring till Sverige som är på nivåer som vårt samhälle också klarar av att hantera.

Nu ska det skapas en parlamentarisk kommitté för att se till att Sverige långsiktigt kan få en hållbar och fungerande migrationspolitik. Vi välkomnar detta från Liberalernas sida, och vi argumenterade också för detta i valrörelsen.

För att integrationen ska fungera är det viktigt att människor lär sig svenska språket. Det är givetvis svårt att få jobb i Sverige om man inte förstår vårt språk och om man inte kan tala svenska. Därför har vi från Liberalernas sida – även långt tidigare, när vi hette Folkpartiet – argumenterat för vikten av att vi uppvärderar svenska språket. Vi har också sagt att vi vill se ett språktest när man ansöker om medborgarskap. Under åtta år i alliansregeringen försökte vi få till stånd detta, men vi blev motarbetade av de andra partierna i koalitionen. Nu ser det dock antligen ut att kunna bli verklighet med ett språktest tack vare januariavtalet.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag säga några ord om vikten av arbetskraftsinvandring till Sverige. Många företag har svårt att hitta nya medarbetare. Kompetensförsörjningsproblemen drabbar vår ekonomi. Det är därför givetvis viktigt att vårt näringsliv kan rekrytera personer också utomlands. Det hotar inte jobben i Sverige. Det hotar inte jobben för den inhemska befolkningen, utan det bidrar tvärtom till en större dynamik i vår ekonomi, till att vår ekonomi växer och till att nya jobb kan skapas.

Men det finns i dag en rad problem vad gäller arbetsstillstånd, möjligheterna att förnya arbetsstillstånd och möjligheterna att byta arbetsgivare under den tid man har arbetsstillstånd. Det tydligaste problemet är givetvis de så kallade kompetensutvisningarna, som även tidigare talare har tagit upp i sina anföranden.

Under många år har vi i Liberalerna arbetat för att vi ska ta itu med dessa problem. Vi gjorde det också ofta i alliansformat under förra mandatperioden. I januariavtalet finns nu tydliga skrivningar om att det ska ske. Det här måste vi få bukt med, och det är nu upp till bevis för Socialdemokraterna att på allvar prioritera denna fråga.

Det är inte rimligt att arbetskraft i Sverige ska utvisas härifrån på grund av mindre, ibland nästan bagatellartade, misstag eller förseelser från arbetsgivarens sida. Om arbetsgivaren gör fel är det inte arbetstagaren som ska utvisas från Sverige. Det finns en orimlighet och en ologiskhet i hela detta system. Människor som lever i Sverige, som arbetar här, som betalar skatt här och som sköter sig ska inte utvisas. Det borde vara utgångspunkten.

Problemen med kompetensutvisningar drabbar inte heller bara enskilda personer och företag; de skapar också ett dåligt rykte för Sverige utomlands, vilket kan få till följd av välutbildade och duktiga personer i stället söker sig till andra länder för att arbeta där. Det innebär att vi går miste om viktig kompetens för viktiga näringsbranscher i Sverige, inte minst it- och telekomsektorn, digitala bolag, start-ups och så vidare.

Fru talman! Vi har en rad reservationer och några särskilda yttranden från Liberalernas sida. Jag står förstas bakom alla dessa, men för tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 11 och 49 i betänkande 16, reservation 13 i betänkande 18 och reservation 6 i betänkande 19.

Anf. 19 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Även denna gång klickade jag in mig för replik i sista sekunden. Apropå att det ska finnas tydliga skrivningar om kompetensutvisningar letade jag febrilt igenom den version av den sakpolitiska överenskommelsen som jag har sett och som man hittar om man söker online. Punkt 21 har förvisso ”Problemet med kompetensutvisningar måste lösas” som en liten inledande rubrik. Andra punkter har efter rubriken en text som utvecklar den med något konkret. Men under punkt 21 står det: ”Ett särskilt visum för högkvalificerade som vill söka jobb eller starta företag ska införas (Utredning 2019. Nya regler från 1 januari

2021). Dagens regler för arbetskraftsinvandring ska värnas.” Var är de tydliga skrivningarna om vad det är man ska utreda, vad det är man vill komma fram till och vilka problem det finns? Det finns betydligt tydligare skrivningar under andra punkter.

Och ska man verkligen vänta till 2021? Finns det inga delar som man skulle kunna försöka få igenom tidigare än så? Det här är som sagt ett problem som vi har jobbat med under många år. Förra mandatperioden försökte utskottet till och med lagstifta självt, visserligen på ett sätt som av många orsaker inte föll väl ut – vi som satt i utskottet då vet vilka orsakerna var. Men helt plötsligt kan man vänta till 2021, och så säger man att det finns tydliga skrivningar som i själva verket inte finns.

Vad händer 2021? Jag är nyfiken på hur man ser på detta från Liberalernas sida, utöver frågan om vilka de tydliga skrivningarna är. Är det först 2021 man ska agera, eller kommer man att kunna agera innan dess när man vet att utredningen inte leder någonvart? Den frågan hann jag tyvärr aldrig ställa till Johanna Jönsson, så den får Fredrik Malm svara på.

Anf. 20 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Nu blir jag lite fundersam. Det finns inga tydliga skrivningar, säger Paula Bieler. Sedan läser hon upp en jättetydlig skrivning om att de här problemen ska upphöra. Jag vet inte riktigt vad som är bekymret. Det är väl jättebra att vi nu kan pressa Socialdemokraterna, som har varit bromsklossen, att ställa upp på sådana här skrivningar om att detta nu ska utredas, så att vi kan få bukt med problemen.

Nästa mening Paula Bieler läste upp rör talangvisum. Det handlar om att fler personer ska kunna komma till Sverige, vilket inte är samma sak. Ett talangvisum är ett visum som ges till någon. Kompetensutvisning gäller en person som åker ut härifrån. Det är ju två olika saker. Jag ställer mig lite frågande till hela frågeställningen.

Anf. 21 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Jag ställer mig precis lika frågande. Det är därför jag ställer frågan.

Vi har uppenbarligen olika åsikter här, men jag tycker inte att ett konstaterande av att detta är ett problem som ska lösas är en tydlig skrivning om vad man vill åstadkomma eller vad man ska jobba fram. Jag saknar en tydlig beskrivning av vilket problemet egentligen är.

Det här är heller inget nytt. Man skryter med att man får Socialdemokraterna med sig på banan, men hela utskottet har ju i flera år varit enigt om att det här måste lösas. Hur kan man vara stolt över att man har fått med detta i ett avtal?

Det jag efterfrågar är vad det är ni vill göra konkret, Fredrik Malm. För att ta en ännu mer konkret fråga: Tänker ni vänta ända till januari 2021 med att reagera om man inte kommer fram till någonting, eller kommer ni att reagera tidigare? Hur kommer ni i så fall att reagera?

Det finns mycket att göra i den här frågan. Vi har försökt i många års tid. Jag är inte på något sätt trygg med en liten kursiv mening som konstaterar det som alla riksdagspolitiker har varit eniga om i flera år. Jag vill veta vad det är man anser är så konkret. Vad är det som är så mycket bättre nu än när man gjorde tillkännagivanden för ett och ett halvt år sedan? Enligt dessa skulle det här ha behövt vara ordnat redan i somras – annars skulle man minsann ta till ett utskottsinitiativ. Det blev det ingenting av.

Vad ska genomföras konkret, och vilka åtgärder tänker man från Liberalernas sida ta till om det här inte genomförs?

Anf. 22 FREDRIK MALM (L) replik:

Fru talman! Vi liberaliserade vår arbetskraftsinvandring för ett antal år sedan, som Sverigedemokraterna vet. På den tiden var Sverigedemokraterna förmodligen motståndare till att man gjorde så. Denna liberalisering har inneburit att människor kunnat komma till Sverige. En rad olika bekymmer har sedan dykt upp i spillvattnet av den lagstiftning som infördes och den komplettering som gjordes 2011. Vi har från allianspartiernas sida varit väldigt tydliga med att man måste hantera de bekymmer som har uppkommit. Under förra mandatperioden togs ett antal initiativ av riksdagens socialförsäkringsutskott. Det är mycket korrekt beskrivet av Paula Bieler. Men tyvärr lyssnade inte regeringen.

Nu har vi en tydlig skrivning och en tidsplan för att få bukt med detta. Jag är en av dem från mitt parti som står bakom det här avtalet. Det här replikskiftet kan man så att säga dra med karbonpapper från det tidigare replikskiftet mellan Paula Bieler och Johanna Jönsson från Centerpartiet. Johanna Jönsson var också mycket tydlig med att de här frågorna är väldigt viktiga för våra partier, Liberalerna och Centerpartiet. Vi kommer att följa processen väldigt noga, och vi kommer inte att acceptera att det här på något sätt skulle fallera. I den delen tycker jag att Paula Bieler ska kunna vara trygg.

Anf. 23 CARINA OHLSSON (S):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslagen i alla de fyra betänkanden som vi nu debatterar: *Migration och asylpolitik*, *Anhöriginvandring*, *Arbetskraftsinvandring* och *Medborgarskap* samt avslag på samtliga reservationer.

Migrationen i världen ökar, och Sverige är en del av den utvecklingen. En förutsättning för att Sverige på sikt ska kunna hantera denna utveckling är en långsiktigt hållbar och rättssäker migrationspolitik som samtidigt värnar asylrätten. Asylrätten är en grundläggande rättighet som är fastställd i internationella konventioner.

Att antalet asylsökande som sökte sig till Sverige under 2015 var rekordhögt är väl känt och har lyfts fram av många i den här debatten. Det innebar utmaningar och påfrestningar för såväl kommuner som be-

rörda myndigheter, även om vi kunde se att hela samhället engagerade sig starkt och ställde många resurser till förfogande i den situationen.

De svenska reglerna anpassades därför genom att den tillfälliga lagen, med bland annat tidsbegränsade uppehållstillstånd, infördes i enlighet med EU-rättens och internationella konventioners miniminivå. Dessutom infördes tillfälliga identitets- och gränskontroller. De åtgärder som då vidtogs tillsammans med politiska förändringar i andra länder och inom EU gjorde att betydligt färre personer sökte asyl i Sverige under åren som följde efter 2015.

Den tillfälliga lagen gäller till och med den 19 juli i år, men i januariavtalet meddelades att lagen förlängs i två år. I utkastet till lagrådsremiss, *Förlängning av lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige*, anges att lagen ska förlängas till att gälla till och med den 19 juli 2021.

I januariavtalet anges vidare, som flera talare har tagit upp, att det ska tillsättas en parlamentarisk kommitté. Något som också anges är att familjeåterförening för alternativt skyddsbehövande ska införas.

De åtgärder som vidtogs med anledning av den mycket ansträngda situation som uppstod 2015 var nödvändiga. Även om situationen nu har blivit bättre kan vi konstatera att det alltså finns utmaningar att hantera för samhället, till exempel vad gäller nyanländas etablering.

De i januariavtalet aviserade ändringarna och pågående förändringar i migrationsregelverket på nationell nivå respektive EU-nivå samt det faktum att en parlamentarisk kommitté ska tillsättas talar emot att nu göra något tillkännagivande till regeringen om den framtida migrationslagstiftningen.

Fru talman! Inom EU pågår förhandlingar för att få till stånd ett harmoniserat asylsystem med en jämnare fördelning av asylsökande inom unionen. Som vi kontinuerligt fått rapporter om verkar en hel del återstå för att hitta en välvägd kompromiss där alla EU-medlemsstater solidariskt tar ansvar för att ta emot människor i behov av internationellt skydd och som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och värnar asylrätten.

Fler medlemsstater måste ta ett betydligt större ansvar än vad de hittills gjort. Regeringen arbetar aktivt med dessa frågor inom ramen för förhandlingarna mellan medlemsstaterna och Europaparlamentet om det europeiska gemensamma asylsystemet.

I de pågående förhandlingarna om EU:s långtidsbudget driver regeringen frågan om att det inte är rimligt att länder som inte tar sitt ansvar i migrationspolitiken ska fortsätta gynnas av EU-medel i samma utsträckning som i dag. Frågan om att medlemsstater ska genomföra fattade beslut har hög prioritet inom EU och måste så ha.

Sverige har länge prioriterat det internationella arbetet för att öka den globala ansvarsfördelningen och andra länders mottagande av kvotflyktingar.

Vidarebosättning är ett väl beprövat system och det säkraste sättet för personer i behov av skydd att komma till EU på laglig väg. Genom att fler skyddsbehövande

kommer i fråga som kvotflyktingar erbjuds de mest sårbara människorna en säker väg till trygghet. Vidarebosättning måste dock ses som ett komplement och ska inte ersätta den individuella asylrätten.

Sverige driver aktivt frågorna om att fler medlemsländer i EU måste ta emot kvotflyktingar och om att öka antalet vidarebosättningsplatser. Det behövs alternativ till flyktingsmuggling, och Sverige bör fortsätta verka för att skapa fler lagliga vägar för att söka sig till Europa.

Regeringen presenterade i december 2017 en utredning om förutsättningarna för att skapa lagliga vägar för att söka asyl i EU, där frågan om humanitära viseringar utreds närmare. Den svenska utlänningslagstiftningen bygger på en ordning med reglerad invandring, vilket kommer till uttryck bland annat i kravet på att en utlänning som huvudregel ska ha visering eller uppehållstillstånd för att få resa in och vistas här i landet.

Fru talman! Flera av debattörerna har tagit upp frågan om rättssäker handläggning vid förföljelse på grund av religiös uppfattning, kön eller sexuell läggning. Det är mycket viktigt att den frågan lyfts upp.

Den som söker asyl i Sverige får sitt skyddsbehov prövat enligt utlänningslagen. Med flyktning avses en utlänning som befinner sig utanför det land som utlänningen är medborgare i därför att han eller hon känner välgrundad fruktan för förföljelse på grund av ras, nationalitet eller religiös eller politisk uppfattning eller på grund av kön, sexuell läggning eller annan tillhörighet till en viss samhällsgrupp och inte kan, eller på grund av sin fruktan inte vill, begagna sig av det egna landets skydd.

En flykting har rätt till uppehållstillstånd. Migrationsverket och migrationsdomstolarna ska med grund i de skäl som anförts och det underlag som presenterats avgöra om det finns ett skyddsbehov eller någon annan grund för uppehållstillstånd. Det är alltid en individuell bedömning som görs i det enskilda fallet. I egenskap av praxisbildande instans ger Migrationsöverdomstolen vägledning för tillämpningen. Det är oerhört viktigt att ha en rättssäker process i dessa fall, vilket jag också lyft upp.

Fru talman! I ett flertal motioner tas frågan om eget boende upp. Det som påtalas i flera av motionerna är att möjligheten för de asylsökande att själva ordna sitt boende har ett flertal nackdelar, till exempel försämrade möjligheter för den enskilde att delta i tidiga insatser, trångboddhet samt ökad segregation. Dessa effekter har varit tydligast i vissa kommuner med socioekonomiska utmaningar.

Mottagandeutredningen har i sitt utredningsbetänkande föreslagit en tydlig begränsning av möjligheten till eget boende, bland annat att en prövning av boendet ska säkerställa att det är socialt hållbart.

Vidare har regeringen tagit fram den kompletterande promemorian *Ett socialt hållbart eget boende för asylsökande*. I promemorian föreslås att en asylsökande som under asylprocessen ordnar eget boende i ett område med socioekonomiska utmaningar inte ska

ha rätt till dagersättning. I promemorian framhålls det också som angeläget att det skyndsamt läggs fram ett förslag som begränsar de negativa sociala konsekvenserna som kan uppstå då asylsökande väljer att ordna eget boende i vissa bostadsområden med socioekonomiska utmaningar.

Januariavtalet tar upp att förslagen som presenteras i promemorian bör genomföras. En proposition är aviserad till maj i år.

Fru talman! För att kunna upprätthålla en långsiktig hållbar migrationspolitik är det angeläget att asylprövningen är rättssäker och effektiv och att återvändandet fungerar. Det är en förutsättning för en trovärdig asylprocess och även viktigt för att motarbeta ett framväxande skuggsamhälle, vilket många tidigare talare har lyft upp. För att uppnå detta är det avgörande att den som efter en rättssäker prövning av asylskälen har fått ett avslagsbeslut lämnar landet så snart som möjligt. Ett återvändande ska i första hand ske självmant. Det måste dock också finnas möjlighet att som en sista utväg verkställa ett avlägsnandebeslut med tvång.

Något som också lyfts upp i diskussionen om det tillkännagivande som har gjorts är om man har begått ett brott i Sverige. I det tillkännagivande som utskottet gemensamt har lagt fram föreslås det att man i fler fall än vad som gäller i dag ska få ett utvisningsbeslut. Det är alltså något som utskottet har varit enigt om.

Fru talman! Det sista jag vill ta upp har många andra här också tagit upp. Det handlar om något som också finns med i januariavtalet: att visum för högkvalificerade som vill söka jobb eller starta företag ska införas. Det har aviserats att en utredning ska tillsättas i år och att nya regler ska vara på plats den 1 januari 2021.

Sedan den 1 december 2017 gäller att ett tillstånd inte behöver återkallas om arbetsgivaren har avhjälpt den aktuella bristen utan att Migrationsverket har vidtagit någon åtgärd. Men som vi har hört flera talare före mig säga är det mycket som återstår som vi behöver se över för att kunna ha den kompetens och den konkurrenskraft som arbetslivet och arbetsmarknaden i Sverige behöver.

Om vi har avtal med andra partier avser vi socialdemokrater naturligtvis att följa de avtalen. Något annat vore helt främmande för vår del. En del har tagit upp frågan om vi kommer att följa avtal. Det är för oss en självklarhet.

Anf. 24 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! När man lyssnar på Carina Ohlsson och Socialdemokraterna hör man mycket prat om att de tar ansvar. Men i verkligheten kommer de aldrig till skott. De har satt sig i regering med Miljöpartiet, som ställt ultimatum efter ultimatum.

Före valet lät Socialdemokraterna ungefär som Moderaterna: Det ska vara ordning och reda. Har man fått ett ja har man fått ett ja. Har fått ett nej ska man återvända. Men så fort Socialdemokraterna kommer

till förhandlingsbordet gör de det de är bäst på: De malar ned sin motståndare och trycker in allting i utredningar, för de tycker att partiet och makten är viktigare än att ta ansvar för Sverige. För en socialdemokrat går partiet alltid före landet.

Det vi ser är att när det gäller fler förvaringsplatser finns det inte alltid pengar. När det gäller pengar till polisen pratar man om det, men när man väl kommer till att lägga en proposition flyttar man pengar från polisen till Kriminalvården. Hur ska man kunna främja ett rättssäkert och effektivt återvändande om polisen får mindre resurser?

Det här handlar om tillit, också till dem som får ett ja. De som befinner sig illegalt i Sverige tummar ju också på tilliten till dem som fått ett ja.

Vi har ingen ordning och reda i migrationspolitiken. Min fråga till Carina Ohlsson är därför: När ska Socialdemokraterna skaka av sig Miljöpartiet och sätta sig i en utredning där vi för en gångs skull får ordning och reda i migrationspolitiken så att vi någon gång i svensk politik kan diskutera någonting annat som inte har med migration och integration att göra?

(Applåder)

Anf. 25 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Här var det lite gott och blandat – fast kanske inte så gott. Jag vill fråga Arin Karapet vad han avser när han säger att vi inte har gjort något under de fyra år – antar jag – då vi styrde. Det vi tog över var den migrationspolitik som Sverige hade när vi haft en moderat statsminister i åtta år. Efter det har vi ändrat lagstiftningen på en rad områden inom migrationspolitiken, bland annat med den tillfälliga lagen, som vi nu också avser att förlänga.

Vi får höra att man ska skaka av sig ett parti och samtidigt tillsätta en parlamentarisk kommitté. Skillnaden när det handlar om en parlamentarisk kommitté är att partierna är med. Om man ska forma en migrationspolitik som alla ska kunna ha en ingång i och diskutera – för jag har förstått att man vill ha med så många frågor som möjligt – ska detta ske inom en parlamentarisk kommitté, och då är partierna med.

När det sedan handlar om förvaringsplatser har det skapats fler sådana, och utbyggnaden kommer att fortsätta. Det kommer också att bli fler poliser. Jag var med polisen nu i helgen, och i min egen del av Sverige får man nu inte plats med fler poliser i de två polishus som finns kvar efter att Moderaterna styr i flera år. Nu får poliserna därför gå tillbaka till de lokaler man hade tidigare.

Jag håller alltså inte alls med om att det inte sker någonting. Det sker saker precis hela tiden. Jag är inte överens med Arin Karapet om det vi hörde i replikskiftet.

Anf. 26 ARIN KARAPET (M) replik:

Fru talman! Jag är väldigt hård i min ton, men jag kan skilja på sak och person. Carina Ohlsson är faktiskt en av de trevligare i utskottet. Men jag är här i rollen

som opposition, så jag hoppas att hon kan ta att mina känslor kryper utanpå kroppen.

Jag kan förklara hur det var, fru talman. Moderaterna förlorade makten hösten 2014. Krisen började sommaren 2015. Socialdemokraterna var i regeringsställning. Det tog alltså ändå till slutet av november innan man vågade fatta beslut om gränskontroll – nästan ett halvår. Detta kallar jag inte att ta ansvar.

När jag, fru talman, talade om att skaka av sig Miljöpartiet menade jag Miljöpartiet som regeringsparti, inte i riksdagen. De sitter i den folkvalda församlingen. De kan vara med i en parlamentarisk utredning i riksdagen. Men alla ministrar i regeringsställning ska skriva under alla beslut; besluten ska fattas gemensamt.

Vi kan, fru talman, ta som exempel att Socialdemokraterna säger att Europa ska ta ett ansvar. Ja, Europa ska ta ett ansvar. Men vad skickar vi för signal till Europa när vi pekar finger mot alla europeiska medlemsstater och säger: Ni ska vara med och ta ansvar. Samtidigt sitter man här hemma i Sverige och säger: Vi ska komma överens om en ny humanitär skyddsgrund så att flyktingpolitiken blir ännu generösare. Vem kommer att ta oss på allvar?

Handlar det återigen om jakten efter likes på Facebook och Instagram eller om någon artikel i DN eller Expressen, där man klappar sig på axeln och tycker: Gud, vad vi är duktiga – nu tar vi ansvar. Det gäller att komma ut i verkligheten och fatta riktiga beslut så att det blir ordning och reda. När tänker ni ta ansvar för migrationspolitiken på riktigt? (Applåder)

Anf. 27 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Det är svårt att veta var man ska börja. Jag är definitivt inte rädd för att debattera, men det handlar om på vilken nivå vi debatterar. Det vi föreslår här är inte byggt på hur många likes vi får på Twitter eller Facebook, utan detta handlar om tillit.

Det som är viktigt när våra ministrar kommer till ett ministerrådsmöte eller till Europeiska rådet för att debattera en politik är att det också gäller att hantera sin situation på hemmaplan. Detta kallas inte att peka finger, utan det kallas att föra en debatt och en diskussion på ett seriöst sätt. Det tycker jag att vi borde göra här också.

När det sägs att vi som socialdemokrater inte har gjort något på detta område och att allt är för sent tycker jag att motsatsen bevisas av de siffror vi ändå kan se. Jag kan meddela att det 2014 kom 80 000 asylsökande till Sverige, och nu kommer ca 20 000. Så det är klart att man kanske även ett valår som 2014 hade kunnat börja avisera en ändring av lagstiftningen.

Jag tycker att det är välkommet att det kommer en parlamentarisk kommitté där man diskuterar dessa frågor på ett seriöst sätt. Det är inte sagt vilka olika typer av skyddsgrunder som kan bli aktuella, utan det ska också diskuteras så att till exempel lagliga vägar kan hittas och barn, ungdomar, kvinnor och män inte behöver fara ut på okända vatten där många får sätta livet

till. I en parlamentarisk kommitté kan man lyfta frågorna på ett seriöst sätt, och det tycker jag att vi ska göra här i kammaren också.

(Applåder)

Anf. 28 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Det finns många frågor jag skulle kunna ställa till Carina Ohlsson; det är den lott som faller på företrädaren för ett regeringsparti och ansvarigt statsråds parti.

Jag tänker börja med att fokusera på den ganska stora del av Carina Ohlssons anförande som handlade om EU och europeisk nivå. Detta har vi hört från de flesta andra partier, men kanske framför allt från Socialdemokraterna, under ett par års tid nu: Vi har gjort det vi behövde göra, och nu väntar vi – nu ligger det på EU:s bord och ska behandlas där. Därmed ska man avvakta med lite fler saker. Man lägger fokus på vad som är på gång i EU och att detta är på plats.

Nu fick jag förvisso höra att det ändå verkar vara ganska långt till en överenskommelse, men man verkar fortfarande hysa förhoppningen om och tilltron till att detta ska lösas på EU-nivå och lägga väldigt mycket där.

Min första delfråga är därför: Tror Carina Ohlsson att man kommer att kunna nå några framgångar med migrationspolitiken på EU-nivå i någorlunda närtid? Och om man inte tror det, vilka delar ser man från Socialdemokraternas sida som mest brådskande, utöver det som man är tvingad att gå fram med tidigt till följd av januariöverenskommelsen?

Jag vet att exempelvis säkra länder har lyfts. Det senaste svaret, i mars, på en fråga som ställts till migrationsministern var att man fortfarande avser att återkomma, trots att det nu har gått ganska lång tid sedan det blev uppenbart att detta behövs och att det inte längre går att skylla på EU.

En andra, lite kort fråga med nära koppling till detta är att väldigt mycket fokus läggs på att det ska finnas vägar till Europa. Tror Carina Ohlsson och Socialdemokraterna att världens flyktingsituation och de kriser som tiotals miljoner människor utsätts för löses genom att ge vägar till Europa? Eller måste vi kanske lyfta blicken och tänka mer globalt och internationellt och göra riktiga insatser för världens flyktingar?

Anf. 29 CARINA OHLSSON (S) replik:

Fru talman! Det är inte så att vi socialdemokrater sitter med armarna i kors och tror att EU kommer att lösa denna situation. Som både jag och Paula Bieler vet har det vi har sett hittills inte varit så framgångsrikt. Detta kan också bero på vilka som styr i EU-länderna, så om vi tittar på vilka länder som är svårast att ha att göra med när det handlar om migrationspolitiken kanske vi kan göra gemensam sak för att försöka få till en bättre överenskommelse.

Det är också därför jag beskrev till exempel den tillfälliga lagen, som på ett tydligt sätt gjorde att antalet asylsökande i Sverige gick ned i väldigt stor utsträckning. Detta är *en* sak vi har gjort.

Men migration är också väldigt starkt kopplat till etablering och integration för att vi ska kunna klara av den situation som råder. Det är därför jag också lyfte upp till exempel EBO-lagen, som behöver ses över för att vi ska kunna se till att man även i Sverige tar ett större och gemensamt ansvar olika kommuner emellan.

Det handlar både om det som vi gör hemma i Sverige och om det som vi gör i relation till andra länder. Jag är inte naiv och tror att det bara finns Europa i världen. Det är klart att vi kan se många flyktingströmmar också till andra länder och kontinenter. Därför är det så viktigt att också vi har ett bistånd och stöttar organisationer som UNHCR på ett bra sätt. Där har vi inte något att skämmas för från svenskt håll, för vi är ytterst delaktiga i de globala överenskommelser som finns på det här området.

Anf. 30 PAULA BIELER (SD) replik:

Fru talman! Tack, Carina Ohlsson, för svaret! Att komma överens i den här kammaren mellan våra partier om vad vi ska driva för linje i EU är, vet vi båda, inget som kommer att gå, för vi har fundamentalt olika syn på vad som är ansvarsfull migrationspolitik såväl på nationell nivå som på europeisk nivå. Skiljelinjen mellan våra partier gäller huruvida man ska tvångsfördela och fokusera på mottagande här, drivet av att människor väljer illegala vägar för att det är de enda vägar som finns och att det inte finns tydliga regler som ger konsekvenser om de bryter mot dem. Det är inget som vi vill se.

Vi vill inte se lagstiftning som anvisningslagen, där man inte har tagit hänsyn till huruvida bostäder finns eller inte och huruvida det faktiskt finns möjligheter att praktiskt ta in personer i samhället. Samtidigt verkar det dock lovande att man nu från flera partier talar om att migration och integration hör samman. Jag blev ju tidigare konsekvent utskräddad som integrationspolitisk talesperson när jag försökte driva den sammankopplingen i arbetsmarknadsutskottet, som ju hanterar integrationen.

Johanna Jönsson var inne på det tidigare, och jag har sagt det många gånger själv: Det spelar en roll hur och var vi gör de första asylprövningarna. Att så mycket som möjligt av asylprövningarna ska ske så nära krisen som möjligt handlar inte om att det ska vara långt bort, som vissa vill få det till att det skulle handla om för vår del. Det är faktiskt inte alls det som är grunden. Men det handlar om att personer inte ska behöva fly längre än nödvändigt och att de ska prövas där man ser varifrån de kommer, när man ser hur akut det är och vet vilka de är, så att de inte har kunnat ansluta av andra skäl.

En konkret fråga är därför: Ser man från Socialdemokraternas sida, utöver bistånd, att det kanske vore relevant att se över migrationslagstiftningen för att säkerställa att asyl söks så tidigt som möjligt vid fler tillfällen än vad nuvarande system leder till?

Anf. 31 CARINA OHLSSON (S) replik:

Herr ålderspresident! Jag och Paula Bieler verkar ha helt olika åsikter om hur vi bedriver EU-politik på det här området. Vi socialdemokrater brukar framföra att vi har både rättigheter och skyldigheter. På det här området kan man definitivt föra fram att man inte enbart kan åtnjuta rättigheter och få stora ekonomiska stöd från det som vi gemensamt betalar in och sedan inte följa de överenskommelser som finns på till exempel migrationsområdet.

Man måste förutsätta att överenskommelser följs. Det kan vara både på migrationsområdet och på andra områden, som miljöområdet, men det är inte detta vi diskuterar nu. Jag tycker definitivt att man behöver lyfta den typen av frågor och frågeställningar om vi ska ta ett solidariskt ansvar för de människor som är på flykt och kommer till Europa. Det är både rättvist och det som vi behöver göra.

Detta med asylrätten och på vilket sätt den ska upprätthållas tycker jag är oerhört viktigt. Det bygger naturligtvis också på det som Paula Bieler tar upp om var man ska ansöka om asyl. Vi behöver ha överenskommelser om vad som gäller när man kommer till en kontinent. Det har vi tyvärr inte. Men vi socialdemokrater anser att vi ska upprätthålla att det ska vara möjligt att komma till Sverige och söka asyl.

Samtidigt har vi dock ökat antalet kvotflyktingar rejält. Det är också för att säkerställa för kvinnor och barn i högre grad. De som är kvotflyktingar är ju framför allt kvinnor och barn.

Vi är öppna för att titta på många olika synpunkter. Det är också därför vi ska ha den parlamentariska kommittén för att se om det finns andra möjligheter att komma överens gemensamt.

Anf. 32 RASMUS LING (MP):

Herr ålderspresident! Migrationspolitiken är ett område som verkligen berör på olika sätt. Vi kan se det i motionsbetänkandena. Vi ser det i flera punkter i 73-punktsprogrammet, januariavtalet mellan S, MP, C och L. Vi kan också alla se, höra och delta i diskussioner runt om i landet. Vi ser det i våra mejlkorgar, och vi hör det när vi är på arbetsplatser och på skolor. Inte minst hör vi det av direkt berörda människor – antingen människor som själva har kommit till Sverige eller människor i Sverige som har lärt känna människor som har kommit hit.

I det program som är känt som januariavtalet är det flera delar som berör migrationspolitiken. Den tillfälliga migrationslagstiftning som infördes sommaren 2016 och löper till i sommar kommer att förlängas i ytterligare två år, till sommaren 2021. Samtidigt möjliggörs familjeåterförening för alternativt skyddsbehovande.

Att möjliggöra familjeåterförening är viktigt – ur ett mänskligt perspektiv, givetvis. För oss som inte har tvingats fly till ett nytt land är det svårt att föreställa sig hur det är att ha sin familj, partner eller barn kvar i det tidigare, konfliktdrabbade landet. Det går knappt

att föreställa sig detta för den som inte har varit i den situationen.

Lidandet är inte heller bara personligt. Det försämrar också möjligheten till integration, att lära sig språket, att utbilda sig eller att utbilda om sig, att få ett jobb och komma in i samhället. Alla dessa möjligheter minskar radikalt när man inte har sina närmaste nära sig.

En parlamentarisk kommitté kommer inom kort att tillsättas för att arbeta ut den framtida migrationspolitik som ska gälla efter att den tillfälliga lagen löper ut sommaren 2021. En viktig del i den utredning som ska tillsättas är att de fyra partierna ska arbeta för en ny humanitär skyddsgrund. Vi har tidigare haft systemet med särskilda skäl – inte synnerliga skäl – och vi har nu sett att människor som är svårt sjuka utvisas till länder där de kanske inte känner någon eller har någon möjlighet att få vård.

Herr ålderspresident! Miljöpartiet har arbetat hårt för att ensamkommande som har kommit till Sverige ska få möjlighet att få sin sak prövad enligt de villkor som gällde när de kom till Sverige och sökte asyl. Det var bakgrunden till gymnasielagen. Den har gett många unga människor som hunnit rota sig i Sverige möjlighet att stanna och få en ny prövning enligt de villkor som gällde när de kom.

Migrationsverket är en myndighet som också är utsatt för prövningar emellanåt. De hade som många andra myndigheter ett ansträngt läge under hösten 2015, när det på kort tid kom många asylsökande till Sverige. När politiken förändrades, både i Sverige och på andra håll, och färre sökte asyl, hade Migrationsverket alltjämt många ärenden att hantera under en period, och köerna växte. Men efter hand har man hanterat dem och försökt korta ned köerna med bibehållen kvalitet.

I den budget för 2019 som röstades igenom i riksdagen i december vann, som bekant, M:s och KD:s förslag. Den blev bifallen av riksdagen eftersom den också fick stöd av Sverigedemokraterna.

Den budgeten innehåller kraftiga nedskärningar på Migrationsverket, och kritik som kommer om rättssäkerhet och långa handläggningstider blir ihålig mot bakgrunden av att man med snabba ryck drar undan väldigt mycket pengar. Detta har också gått igen på andra områden.

Herr ålderspresident! Migrationsverket fick för några veckor sedan ett nytt regleringsbrev och ska återkomma med en redogörelse för hur man hanterar konvertitärenden. Generaldirektören har varit i utskottet och svarat på frågor om detta. Vi har sett att ärenden gällande konvertiteter har hanterats olika i olika delar av Sverige. Vi har också sett fall där det funnits rättmätig kritik. Det är flera olika aktörer som har jobbat med denna fråga, brett i utskottet och även i det civila samhället, och det är positivt att det har funnits samstämmighet.

Åldersbedömningar är en annan fråga som det har varit diskussioner om, och det har riktats kritik mot de tillvägagångssätt som har funnits. Under året kommer

det att tillsättas en utredning som ska se över hur detta kan förbättras.

Reglerna för arbetskraftsinvandring är viktiga för Sveriges näringsliv och ekonomi. Arbetskraftsinvandringen utvecklar och stärker Sverige. Miljöpartiet har alltid värnat en liberal arbetskraftsinvandring, vilket inte minst visade sig när vi samarbetade i dessa frågor med den dåvarande alliansregeringen 2010–2014.

I januariavtalet finns en överenskommelse om att stoppa de så kallade kompetensutvisningarna, som flera talare varit inne på tidigare. Detta är ju något som med all rätt har upprört människor och som är angeläget att ändra på.

Herr ålderspresident! Migrationsfrågan är också en angelägen EU-fråga. Migration är något som diskuteras i alla Europas länder, och den svenska hållningen att alla länder måste ta ansvar och respektera asylrätten är viktig.

Även kvotflyktingssystemet måste fungera. Vi får inte låta det bästa bli det möjligas fiende och ge upp ansträngningarna, utan vi måste fortsätta att arbeta i rätt riktning.

Det var inte lätt att få alla Sveriges kommuner att ta ansvar fullt ut, och man kan fråga sig om vi har lyckats i alla delar. Men vi har kommit långt, och det kan vi också göra i EU.

Avslutningsvis: Migration är inget nytt. Människan har rört sig så länge hon har funnits, till nya ställen och nya kontinenter. Det har fortsatt, och handel och möten har utvecklat oss över tid.

Ibland sker migrationen frivilligt, vilket är positivt. Ibland sker den av tvång när människor flyr från något, och det är förstås något vi måste motarbeta på alla sätt och förebygga konflikter och förföljelse.

Mycket lite tyder på att migrationen kommer att minska. Världen är mindre än någonsin. Fler reser av nyfikenhet, och fler hittar kärlek på nya platser.

Tyvärr gör också allvarliga konflikter att människor söker sig bort. Då måste asylrätten finnas som skydd åt dem som flyr för att upprätthålla människovärdet.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i de fyra betänkandena.

Anf. 33 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD):

Herr ålderspresident! Jag yrkar bifall till reservationerna 2 och 45 i betänkandet *Migration och asylpolitik*, SfU16, och reservation 1 i betänkandet *Anhöriginvandring*, SfU 17.

Herr ålderspresident! Det är svårt att på tio minuter sammanfatta allt som är fel i svensk migrationspolitik. Därför ska jag i stället börja med vad vi faktiskt är överens om, alla vi som sitter här i kammaren i dag. Det handlar om det mest grundläggande som kan tyckas vara självklart men som ändå nästan dagligen verkar ge upphov till alla möjliga missförstånd hos medborgarna: Sverige ska ha en reglerad invandring.

Den ska vara reglerad som i att det ska finnas regler för vilka utläningar som har rätt att vistas i Sverige.

Den ska vara reglerad som i att vi – riksdagen, staten, medborgarna – har rätt att bestämma under vilka förutsättningar en utlänning ska få befinna sig inom landets gränser. Den ska vara reglerad som i att vi har en skyldighet att ibland säga nej till utlänningar som ställt frågan om de får stanna här.

Herr ålderspresident! Det är grundläggande för en fungerande migrationspolitik att rättssäkra prövningar sker och att utfallen blir antingen ja eller nej, där ett ja är ett ja och ett nej är ett nej.

Det är grundläggande för svenska medborgares förtroende för riksdag och regering att de kan lita på att de människor de möter ute också har rätt att vistas i landet och att staten har koll på vilka som rör sig på svenska gator och torg.

Det är grundläggande att staten tar sitt ansvar för att människor som inte har rätt att vistas eller leva i Sverige faktiskt också avvisas.

Det är grundläggande att vi inte passivt står och ser på hur ett skuggsamhälle med illegala migranter växer fram – ett skuggsamhälle där svartjobb utan avtal och rättigheter märkligt nog är det bästa sättet att försörja sig och rån, droger, prostitution, inbrott och annan organiserad brottslighet är mer troliga källor till inkomster. Det är ett skuggsamhälle utan kontroll där kriminalitet och radikalisering har sin perfekta mylla att växa i och avskyvärda människor som terroristen Rakhmat Akilov blir det sorgliga beviset på hur dysfunktionellt det svenska migrationssystemet är.

Herr ålderspresident! Hur ser då detta skuggsamhälle ut, och hur många lever där? Det måste väl vara noga kartlagt, för när man har ett stort problem brukar man börja med att definiera omfattningen. Nej, i dag finns varken tillförlitlig statistik eller andra fakta rörande omfattningen av skuggsamhället i Sverige. De rapporter och uttalanden från olika myndigheter som kan sammanställas tyder dock på att skuggsamhället består av flera tiotusentals personer.

Sverigedemokraterna vill se en offentlig kartläggning där skuggsamhället kan studeras genom samarbeten mellan flera myndigheter. Vi måste göra allt vi kan för att motverka de senaste årens ökade utanförskap och kriminalitet. Av någon anledning motsätter sig såväl Socialdemokraterna som övriga vänsterliberaler en sådan kartläggning.

Herr ålderspresident! Jag tror givetvis inte att deras motstånd baserar sig på att de vill medborgare eller utlänningar illa, även om det blir den praktiska konsekvensen: att människor far illa när ett skuggsamhälle växer fram.

Vi sverigedemokrater vill se pragmatiska och helt logiska åtgärder för att undvika detta. Vi vill förmå fler att självmant återvända, dels genom att begränsa möjligheten att ta del av välfärdssystemet, dels genom att öka möjligheterna för dem som redan i dag vill återvända men avstår av praktiska skäl.

Vi vill ge Migrationsverket i uppdrag att hålla asylsökande under uppsikt, och vi vill kriminalisera undan-gömmandet av illegala, även om det sker utan egen finansiell vinning.

Vi vill ta krafttag mot illegal arbetskraft.

Vi vill ge polisen resurser att öka inre gränskontroller och utökade befogenheter att söka upp och utvisa illegala.

Vi vill avskaffa preskriptionstiden för utvisningar. Att gömma sig och leva illegalt i Sverige sig ska inte belönas med nya chanser.

Vi vill kontrollera att utvisningsdömda inte försöker komma in i landet under ny identitet. Foto, fingeravtryck och DNA-prov ska kunna tas och lagras under längre tidsperioder.

Sverige måste göra allt som går för att undvika en ny Akilov.

Herr ålderspresident! Jag lovade att prata om saker som vi kan komma överens om. Det är alltid svårt att lappa och laga något för många gånger eller sy om en gammal kostym utifrån ständig viktuppgång. Ibland måste man satsa på att köpa något som bättre passar för nya förutsättningar och som kan hålla i ett antal år framåt. Så är det också med den svenska flyktingpolitiken. Det är en politik som i grunden är avpassad för en annan tid, en annan rörlighet och andra förutsättningar än dagens. Vad vi måste göra, herr ålderspresident, är en total översyn. Här finns, som många redan har nämnt, fröet till något bra i januariöverenskommelsen, om det nu är så att regeringen och stödpartierna verkligen menar allvar.

Punkt 67: ”Gör upp om den framtida migrationspolitiken i en parlamentarisk kommitté.” Det är jättebra. Som det ser ut just nu kommer den tillfälliga lagen att förlängas, vilket ger oss en kort respit. Nu måste vi enas om hur en rimlig, pragmatisk migrationspolitik ska se ut – en som bygger på att vi agerar i stället för att bara reagera.

Vi har inte tid att vänta på det hopplösa projekt som en gemensam EU-politik är. Man har arbetat med detta i massor av år nu, och för varje ministermöte verkar lösningen ligga längre och längre bort i fjärran. Låt oss i stället göra upp här hemma i Sverige om en framtida human flyktingpolitik som prioriterar de svagaste och mest utsatta grupperna i de närområden där de akuta skyddsbehoven är som störst framför dem som har fysisk styrka, ekonomi och kontakter för att ta sig genom säkra länder hela vägen upp till Sverige. Låt oss göra upp om en framtida human flyktingpolitik där vi prioriterar stöd i form av effektivt och tillgängligt skydd, basala livsförnödenheter, mediciner för att rädda så många liv som möjligt och utbildning för en bättre framtid när krisen är över.

Apropå skattemedel och humanism, herr ålderspresident, är Sverigedemokraterna ett familjevänligt parti. Vi förstår vikten av att det finns klara och tydliga regler för anhöriginvandring. Den som vill ska kunna jobba för att ta hit sina närmaste familjemedlemmar. Men även här måste det finnas ordning och reda. En grundregel för att ta hit en anhörig – eller tre, eller tio – måste vara att man inledningsvis själv bär ansvaret för dem, att man har ett boende som är av rimlig storlek, att man kan försörja sina nära och att man kan lösa

försäkringar för sjukvård och tandvård. Det är en ekonomisk börda som inte ska ligga på svenska skattebetalare.

Apropå humana skäl tänkte jag ta upp den aktuella debatten om hedersproblematik och lyfta fram Sverigedemokraternas förslag om en 24-årsregel för den som ska använda äktenskap som anknytning. En liknande regel finns redan i Danmark och innebär att båda parter som ingår äktenskap utanför EES måste vara över 24 år om det ska kunna leda till uppehållstillstånd på grund av anknytning. Vi vill på så sätt minska risken för tvångsäktenskap utomlands och även minska risken för en situation där unga människor används som handelsvaror.

Sammanfattningsvis, herr ålderspresident: Låt väljare och medborgare bli varse att vi politiker ser till att varje satsad skattekrona kan göra så stor nytta som möjligt för så många människor som möjligt!

I detta anförande instämde Paula Bieler (SD).

Anf. 34 ARIN KARAPET (M):

Herr ålderspresident! Jag har ett komplement till mitt första anförande, då jag glömde nämna de reservationer som Moderaterna vill yrka bifall till.

I betänkande SfU16 *Migration och asylpolitik* yrkar Moderaterna bifall till reservation nr 1. I betänkande SfU17 yrkar jag bifall till reservation nr 6. I betänkande SfU18 *Arbetskraftsinvandring* yrkar vi bifall till reservation nr 1. I betänkande SfU19 *Medborgarskap* yrkar vi bifall till reservation nr 9.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 11 april.)

§ 7 Avtal om social trygghet mellan Sverige och Filippinerna

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2018/19:SfU23
Avtal om social trygghet mellan Sverige och Filippinerna (prop. 2018/19:55)
föredrogs.

Tjänstgörande ålderspresidenten konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 11 april.)

§ 8 Svar på interpellation 2018/19:146 om reformer för att möjliggöra att äga sin egen bostad

Anf. 35 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr ålderspresident! Larry Söder har frågat mig om jag avser att lägga fram förslag till riksdagen som innebär ett genomförande av en bosparreform. Larry Söder har också frågat mig om jag avser att lägga fram förslag till riksdagen som innebär ett genomförande av

startlån för ungdomar så att de har möjlighet att köpa sitt första ägda boende.

I Sverige har vi en generell bostadsmarknad för alla. Samtidigt finns många hushåll som har svårt att efterfråga en bostad på marknadens villkor. På många håll i landet är trycket högt på hyresmarknaden, och unga vuxna har inte alltid tillräcklig kötid för att kunna hyra en bostad. Som finansmarknads- och bostadsminister ser jag givetvis frågor som rör ungas inträde på bostadsmarknaden som centrala. Unga vuxna ska kunna flytta hemifrån när de vill påbörja sitt vuxenliv.

Larry Söder lyfter frågan om ungas möjlighet att köpa ett första ägt boende. Att börja spara till ett boende tidigt kan innebära en ökad ekonomisk trygghet för den enskilde. De makrotillsynsåtgärder som har införts syftar till att minska de risker som är förknippade med hushållens höga och stigande skuldsättning. Generellt finns det anledning att vara försiktig med åtgärder som innebär att ekonomiskt svaga grupper skuldsätter sig i för hög utsträckning.

Januariavtalet har ett tydligt fokus på bostadsfrågorna, och jag vill i detta sammanhang särskilt lyfta fram den skattereform som ska göras. Reformen ska bland annat syfta till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. En sådan översyn kan ge möjlighet att skapa långsiktighet och stabilitet på bostadsmarknaden. Det är viktigt att tillsammans med kommunerna försöka hjälpas åt att skapa en bättre bostadsförsörjning och se till att det finns bostäder med en variation av upplåtelseformer som passar för alla. Fler bostäder behövs i hela Sverige, inte minst för att underlätta för unga vuxna att få sin första bostad.

Det investeringsstöd för hyreslägenheter som infördes under förra mandatperioden och som har beviljats för drygt 20 000 lägenheter är ett viktigt verktyg för att skapa förutsättningar för byggande av lägenheter med begränsade hyror och rimliga krav på hyresgästernas betalningsförmåga. I enlighet med januariavtalet avser regeringen att återkomma med förslag på hur investeringsstödet kan utformas fortsättningsvis. En god tillgång på hyreslägenheter till rimliga hyror skapar förutsättningar för fler hushåll att finna en lämplig bostad på marknaden.

Anf. 36 LARRY SÖDER (KD):

Herr ålderspresident! År 2017 bodde ca 260 000 elever 24 procent av Sveriges ungdomar i åldrarna 20–27 år fortfarande hemma. Nästan 82 procent av dem gjorde det mot sin egen vilja. Enligt Hyresgästföreningen 2017 var detta den högsta andelen ungdomar som bor hemma hos sina föräldrar sedan de började mäta 1997. Detta är en signal som visar att vi har ett stort problem på bostadsmarknaden, ett problem som i och för sig inte bara drabbar ungdomar utan alla som vill byta till en bostad som är mer lämpad utifrån deras situation.

I landets 20 största kommuner kan en kvinna i 40–45-årsåldern med en medianinkomst inte köpa en trea till sig och sina barn i någon av kommunerna. I dessa kommuner är det även långa köer till hyresrätter. I

många fall är man fast i den bostad man har, oavsett situation.

Denna kris slår direkt mot de kapitalsvaga, till exempel ungdomar som har avslutat studier och ska flytta för att ta ett jobb. De har inga möjligheter att köpa en bostad eller att hyra en.

Bakgrunden till min fråga till ministern är att vi i dag har en bostadsmarknad som inte fungerar. Det är alltför många som står utan bostad eller som inte kan flytta hemifrån eller till det boende som de faktiskt har behov av.

Vi är nog överens om att det byggs för lite i Sverige. Prognosen är att vi bygger ungefär 40 000 lägenheter när vi skulle behöva bygga 70 000 lägenheter. Bostadsbristen leder till stigande fastighetspriser, vilket ökar de risker som är förknippade med hög skuldsättning hos hushållen. Den svenska bostadsmarknaden står fortsatt inför mycket stora utmaningar. För att motverka bostadsbristen är det därför nödvändigt att ge förutsättningar för en nyproduktion av bostäder som motsvarar den efterfrågan som finns.

Kristdemokraterna vill att det ska vara möjligt att ta steget till den ägda bostadsmarknaden. Med inspiration från egnahemsbostäderna vill vi att folk med vanliga inkomster ska kunna bygga egna hem. Vi tror att det ägda boendet ökar stabiliteten i samhället, både ur ett familjeperspektiv och ur ett samhällsperspektiv. Med rätt mix av egna ägda boenden och hyresrätter blir det socialt blandade områden och därmed ett lugnare klimat med mer närvaro av allt som kan behövas.

Studier visar även att de som äger sin bostad bor kvar längre och självklart även är måna om sin egen bostad som är en investering för framtiden. För att möjliggöra det bör regeringen finna former för att stötta kommunerna att planlägga för fler villor. Fler villaområden blandade med bostadsrätter och hyresrätter borde, med allt vi vet om det egna ägandet av bostäder, vara den självklara mixen av bostadsbyggande.

Nya bostäder kan tillkomma genom att regeringen ger länsstyrelserna i uppdrag att peka ut nya områden, där helt nya stadsdelar kan byggas. Dessa områden kan sedan bebyggas med främst bostäder som de boende själva äger i form av småhus eller radhus.

Vidare bör presumtiva husbyggare och husköpare ges en möjlighet att få ett statligt finansierat startlån motsvarande deras toplån. Detta skulle faktiskt innebära att familjer som inte har en möjlighet att spara ihop till en egen insats kan ta det första steget till eget boende.

Nya bostäder kan tillkomma genom att kommunerna gör fler tomträtter och ett nytt system där man har kortare kontrakt och en möjlighet till hyrköp av marken över tid.

Min fråga är om ministern är villig att titta på olika former av hyrköp för att underlätta för människor att äga sitt boende och att titta på bosparande för ungdomar, vilket skulle underlätta för ungdomar att köpa sin första bostad. Det är hela min poäng. Jag tror att det är bra för samhället att man äger sin egen bostad.

Anf. 37 LARS BECKMAN (M):

Herr ålderspresident! Jag tackar min alliansvän för en mycket bra interpellation.

Nyligen medverkade bostadsministern i *Agenda*, tror jag att det var. Då kom det klassiska uttalandet. Det kommer säkert att bli lika klassiskt som Tage Erlanders svar i slutet av 60-talet på frågan om hur ett ungt par skulle få sin första bostad: Ställ er i kö. I denna debatt i tv för någon vecka sedan talade bostadsministern om att han inte hade några trollspön.

Jag tror att det är få som anser att bostadsministern ska vara Harry Potter. Jag tror att det är betydligt fler som anser att regeringen och bostadsministern ska föra en politik så att fler får bostäder.

Herr ålderspresident! Vi moderater värnar alla boendeformer. Vi tycker liksom Kristdemokraterna att det är viktigt att man äger sin bostad om man vill. Men det som är mer relevant än vad Moderaterna eller Kristdemokraterna tycker är naturligtvis vad de unga själva tycker.

Enligt Ungdomsbarometern vill fyra av tio unga bo i villa. På frågan om var de skulle vilja bo är det alltså 40 procent som säger att de skulle vilja bo i villa – friliggande hus. Det är 31 procent som säger att de vill bo i ägd bostadsrätt. Det är 17 procent som vill bo i hyresrätt. Varför vill de bo i villa? Det är också intressant. Det finns öppna svar i denna undersökning om varför unga vill bo i villa.

En tjej på 18 år säger: När jag bestämmer mig för att bilda familj vill jag ha en stadig inkomst och flytta till villa. Jag vill att mina barn ska växa upp i ett vackert och säkert område. Sedan vill jag även inreda en villa.

En kille på 18 år säger: Man kommer undan alla grannars liv på det sättet att ljud inte stör som det kan göra i lägenhet eller radhus.

En kille på 24 år säger: Bra investering, frihetskänsla och möjlighet att grilla hamburgare.

Det kan han kanske göra på den bygglovsfria altanen; vad vet jag.

Herr ålderspresident! Därför blir jag bekymrad när Larry Söder frågar efter åtgärder för att fler ska kunna äga sitt boende. Det är alltså en relevant fråga. Det är vad Sveriges unga vill. Majoriteten av svenska folket vill äga sitt boende, och man vill bo i villa.

Jag noterar att det i statsrådets svar talas om investeringsstöd för hyreslägenheter. Det var alltså inte det som min kollega frågade om. Frågan var alltså vilken politik regeringen för för att fler ska få äga sin bostad.

Herr ålderspresident! När hela civilutskottet besökte Skanska förra veckan använde vice vd:n för denna koncern mycket drastiska ord i fråga om konsekvenserna av den politik som förs. I det område som vi besökte i Nacka där det har byggts bostadsrätter var mindre än hälften sålda. Normalt sett brukar alla bostadsrätter vara sålda. Man talade om tvärstopp i försäljningen på grund av regeringens politik. Man talade om att de med normala inkomster – även de med ganska höga normala inkomster – inte kunde få lån på banken.

Jag förstår då naturligtvis bättre det svar som bostadsministern har lämnat, nämligen att man möjligtvis har fokus på hyreslägenheter. Men detta är bekymmersamt när majoriteten av svenska folket vill äga sin bostad. Det byggs bostadsrätter som folk skulle vilja köpa. Men på grund av regeringens politik är det uppenbarligen inte möjligt.

Anf. 38 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr ålderspresident! Jag tackar Larry Söder för en viktig interpellation, och jag hoppas att vi kan ha en konstruktiv debatt om dessa frågor.

Jag märker att vi delar visionen och målet, det vill säga att människor själva ska kunna bestämma hur och helst var de vill bo. Det är såklart denna vision som också regeringen arbetar för.

Däremot har vi en gemensam utmaning om vi har ett gemensamt mål. Det är att det har skett underinvesteringar i bostadssektorn under många år, för att inte säga årtionden. Det har skapat den situation som vi har. Där kan vi vara överens om att marknaden är bristfällig. Men jag tror också att vi kan vara överens om att det är svårt att säga att man kommer att lösa detta i en handvändning. Även om man när man sitter i opposition ofta har en lättare resa än när man är i regeringsställning tror jag kanske inte att man ska komma med överord om att man kan lösa bostadsproblemen på en kafferast eller ens på en säsong. Detta är ett problem som har byggts upp under lång tid. Tyvärr kommer det också att ta en tid att hitta lösningarna på det.

Då är det också glädjande att byggandet ligger på rekordnivåer och att det nu tillkommer 50 000 nybyggda bostäder, vilket är mer än på ganska många år och till och med årtionden.

Däremot gör inte detta att jag är nöjd. Jag vill se fortsatt aktivitet. Vi behöver göra mer både på bostadsmarknaden och i bostadspolitik.

Vi har nu en överenskommelse – januariavtalet – där det finns konkreta steg framåt på bostadsmarknaden. Det handlar både om att förnya hyressystemet, så att förhoppningsvis fler hyreslägenheter kan byggas, och att fler ska kunna få tillgång till detta boende. Precis som vi har hört är det inte någonting som alla efterfrågar, men det är ändå en bostadsnisch som många tycker är attraktiv. Om man till exempel kommer och ska studera under en viss period, eller om man kommer som utländsk arbetare och ska arbeta under en period i ett företag, kan det vara en typ av bostad som är perfekt för denna situation. Då måste vi skapa en större flexibilitet även på denna marknad.

Men vi har också skrivningar om att vi ska göra konkreta förändringar i regelverken för att underlätta för bostadsbyggande och kunna kapa både byggtider och byggkostnader.

Det finns även andra punkter som handlar om att underlätta för bostadsmarknaden. Inte minst vill jag poängtera den stora skatteöversyn som de fyra partier som står bakom januariavtalet har kommit överens om att göra, där just bostadsmarknadens funktionsätt är i

fokus och kommer att vara vägledande när vi utformade nya skatteförslagen.

Larry Söder kommer också med en del förslag, till exempel att vi ska stötta kommunerna och bygga nya stadsområden. Regeringen är redan på den bollen och har satt igång det arbetet, så jag tror att vi kan enas om att det är vägen framåt. Vi har ju en samordningsperson som nu inventerar statlig mark för att se var man kan bygga nya bostadsområden och använda den statliga marken för det.

Jag tycker också att det är bra att vi lyfter fram olika förslag på hur vi kan underlätta för människors inträde på bostadsmarknaden. Det är ju en utmaning för många unga att ta steget in på bostadsmarknaden, och jag är ödmjuk inför att det är en svår situation. Jag är beredd att titta brett på den frågan för att hitta vägar framåt. I Miljöpartiet, som jag företräder, har vi lyft fram möjligheten att ha ett subventionerat bosparande för att just låta unga bygga upp en kapitalinsats som de sedan kan använda för att gå in på bostadsmarknaden. Det kan vara ett förslag att diskutera i samband med att vi gör en större skatteöversyn.

Jag tror alltså att detta är en tid då vi inte ska låsa dörrar och sätta stopp för olika förslag utan tvärtom vara öppna och konstruktiva och försöka titta på detta gemensamt. Jag skulle också helst se att vi hade förmågan att komma fram till en bredare bostadsöverenskommelse, och jag hoppas på att det även från oppositionens sida finns intresse av att föra samtal om hur vi kan göra bostadsmarknaden mer funktionell. Det handlar om att se till att olika grupper får en möjlighet att få just det boende de drömmer om. Det är den vision regeringen arbetar efter.

Anf. 39 LARRY SÖDER (KD):

Herr ålderspresident! Jag håller med ministern om att de som bor i bostäder själva ska få bestämma hur de ska bo. Det måste ju vara grundförutsättningen och det mål vi har, på något sätt, och det är väl därför jag försöker lyfta fram att det är många som vill äga sin bostad. Det är många som har det som mål, och därför kan vi inte inrikta politiken bara på hyresrätter. I stället borde det vara brett över spektrumet – att vi faktiskt vill ha olika typer av boendeformer.

Bostadsministern säger att bostadsbyggandet är på rekordnivåer. Jag vet inte riktigt om jag håller med om det, för det är tyvärr en nedåtgående trend. Det behövs saker som gör att vi vänder den trenden en gång till. Jag håller med om att vi inte kan göra detta i en handvändning utan måste göra det gemensamt. Det håller jag fullständigt med om, men jag tror att man måste göra lite mer än bara stirra sig blind på att vi har investeringsstödet och att det ska lösa detta. Vi måste ha ett bredare perspektiv och måla med bredare penseldrag.

När det sedan gäller att det inte finns hyreslägenheter i de större orterna – och att människor i vissa fall givetvis kan tänka sig att ha en hyreslägenhet – är jag nog av uppfattningen att anledningen till att det inte finns lediga hyreslägenheter faktiskt kan vara att de som vill bo i en annan form av bostäder inte kommer

till. De som vill bo i en bostadsrätt eller en villa kommer inte dit, utan de är fast i de hyreslägenheter som någon annan faktiskt vill bo i. Lösningen är alltså inte att vi bara bygger fler hyresrätter, utan vi måste bygga olika boendeformer för att kunna lösa pusslet. Människor ska bo i rätt bostad med rätt kvadratmeteryta. Vi kommer aldrig att kunna bygga oss ifrån detta, utan det handlar om att ge människor incitament så att de kan äga sin egen bostad.

Ministern säger i sitt svar att vi i Sverige har en generell bostadsmarknad för alla. Det är ju sant på ett sätt, men frågan är ju om de som står utanför bostadsmarknaden – det vill säga de som faktiskt inte har en bostad – håller med om det. Frågan är om de 260 000 människor mellan 20 och 27 år som inte har en egen bostad utan faktiskt tvingas bo kvar hemma tycker att vi har en generell bostadsmarknad. Jag tror inte att de tycker det, och det är så att säga det som är mitt problem. Jag tycker att vi borde se problemet lite större än så.

Ministern säger också i sitt svar att det kan innebära en ökad ekonomisk trygghet för den enskilde att börja spara till ett boende tidigt. Ja, jag har ingen annan uppfattning. Det är därför vi driver det här med bospar; vi tycker att det är en bra form. Det innebär att den unge kan börja spara till sitt eget boende och slippa topplånet – blankolånet – som faktiskt är det dyraste lånet. Om ministern nu menar allvar med att Miljöpartiet faktiskt har samma uppfattning kanske vi kan hjälpas åt att driva Socialdemokraterna, Centern och Liberalerna framför oss så att vi kan få igenom detta på ett eller annat sätt.

Sedan tror jag också att ungdomar kanske inte alltid ska stå för hela risken själv när det gäller blankolån. Staten kanske ska ta en liten risk. Vi skulle kunna ha ett statligt lån för ungdomar så att de kan komma in på bostadsmarknaden och slipper ta blankolån. Staten skulle då ta risken, och jag tror inte att den risken är speciellt stor eftersom amorteringen av lånen i dag är så pass effektiv och bostadsbristen har ökat så pass mycket. Jag vill därför påstå att risken för staten inte skulle direkt vara stor. Jag tror att vi skulle kunna komma överens om ett statligt lån.

Vi kan alltid komma tillbaka till om investeringsstödet till hyreslägenheter är rätt eller fel, men jag tror att man måste se att bostadsmarknaden är mer än just hyresrätter. Kan vi göra det tror jag att det vore väldigt bra.

Ministern kommer hela tiden tillbaka till januariavtalet. Tyvärr är vi fler partier i riksdagen än bara de som ingått januariavtalet. Jag vill ändå fråga ministern en gång till: Tänker ministern sig att man ska sluta en bred bostadsöverenskommelse, med alla partier? Vi i Kristdemokraterna har sagt att vi är med på det, men jag har inte hört att ministern har den uppfattningen.

Anf. 40 LARS BECKMAN (M):

Herr ålderspresident! Det är alltså ingen som begär att bostadsministern ska vara Harry Potter med en

trollstav – men däremot att man ska föra en politik som gör att fler får en bostad.

I morgon är det en stor bostadspolitisk debatt i civilutskottet, herr ålderspresident. Det ska naturligtvis bli intressant att se bostadsministerns aktiva närvaro i debatten, där vi kan få höra om alla konkreta förslag som regeringen har i byrålådan. Det som saknas är dock perspektivet att de flesta unga vill bo i friliggande hus. De flesta unga svarar att de vill bo i bostadsrätt när man frågar dem. Vad Moderaterna eller Miljöpartiet tycker är egentligen ganska irrelevant, utan det intressanta är ju vad unga själva vill. Därför är det naturligtvis viktigt att ha en politik som möjliggör detta och att man för en aktiv politik.

Det känns som att den här regeringen prioriterar hyresrätter. Det känns som att det är där man lägger fokus. Det är klart att det också innebär politiska signaler, för det signalsystemet funkar. Tittar vi på bostadsrätter – det har trots allt byggts bostadsrätter, inte minst i storstäderna – ser vi att det har blivit tvärnit i försäljningen. Skanskas vice vd var väldigt tydlig mot hela civilutskottet när han talade klarspråk om konsekvenserna av regeringens politik. Han sa till exempel om Boverkets prognos över byggnationer: Den tror jag ingenting på, för fallet i försäljningen och i byggnationen kommer att vara mycket, mycket större än vad Boverket signalerar.

Jag hoppas att de som är på marknaden har fel – det vore ju bra – men sannolikt är det naturligtvis de som är närmast byggmarknaden som kan bedöma detta bäst. Det vore dock intressant att få höra om bostadsministern anser att det är viktigt att många har möjlighet att äga sin bostad i Sverige.

Anf. 41 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr ålderspresident! Jag tycker att det är viktigt att ha fokus på de stora utmaningar som vi står inför. Därför tycker jag inte heller att man ska prata ned olika boendeformer.

Jag tycker att alla boendeformer har sin roll att fylla på den svenska bostadsmarknaden, och eftersom vi som individer är olika är det viktigt att det finns olika former av boende för att vi ska kunna uppfylla våra mål och drömmar. Man behöver till exempel inte uttrycka sig som att någon är ”fast” i en hyreslägenhet; det är faktiskt många som vill hyra sitt boende. De tycker att det passar deras livsförutsättningar. Många tycker till exempel att det är bekvämt att inte behöva göra underhåll och liknande själva utan i stället ha en professionell värd som kan utföra den typen av uppgifter åt dem.

Jag har dock stor respekt för att många människor också vill äga sitt boende. Jag tycker att det är utmärkt, och jag tycker att man ska ha möjlighet – i bred bemärkelse – att välja den boendeform som passar en bäst. Däremot kommer det aldrig att vara så, vare sig på bostadsmarknaden eller på arbetsmarknaden, att man bara kan peka ut och välja exakt den framtid man vill ha. Det krävs självklart en aktiv insats från den boende själv. Sedan gäller det ju för oss – och där är jag helt

på samma linje som Larry Söder – att skapa förutsättningar för en fungerande bostadsmarknad.

Där tycker jag att det är välkommet att det nu kommer konkreta förslag på vad man kan göra. Den fråga jag ställer mig är varför man inte genomförde de förslagen under de åtta år då man satt i regeringsställning. Under den långa perioden fanns ju alla förutsättningar för det, och då hade Kristdemokraterna dessutom bostadsministerposten. De förslagen kom dock inte vid det tillfället. Men låt oss nu diskutera om vi kan ta fram dem under den här mandatperioden i stället. Jag hoppas att det finns en vilja att hitta vägar framåt gemensamt.

Jag tycker att det är mycket välkommet att man lyfter fram möjligheten att delta i bostadspolitiska samtal. Det är någonting som vi öppnade upp för redan under den förra mandatperioden. De fyra allianspartierna valde vid det tillfället tyvärr att lämna samtalen trots att vi, enligt min uppfattning, hade kommit ganska långt och även hade möjlighet att komma vidare i de samtalen.

Det är också viktigt att komma ihåg att hela tiden ha en balans i bostadspolitiken. Vi borde alla kunna komma ihåg vad som händer när vi inte klarar av att hålla en stabilitet i den ekonomiska politiken och i bostadspolitiken.

Jag hörde på radion – jag tror att det var i går – att antalet äldre med skulder ökar i Sverige, särskilt antalet som är över 80 år. Man pekade på att en del av dem fortfarande lever kvar med skulder som de fick under 90-talskrisen, när bostadsmarknaden inte fungerade och haveriet var väldigt allvarligt. Detta är människor som då hade skuldsatt sig väldigt högt och som sedan, när ekonomin vek och de kanske blev av med arbetet eller hamnade i en svår personlig sits, var tvungna att sälja sin bostad till underpris – mycket lägre än vad de hade köpt den för. Detta ledde till en situation där de satt kvar med skulderna men inte hade bostaden.

Det finns människor som fortfarande, snart 30 år efter detta, lever kvar i denna situation och som fortfarande lever med dessa skulder. Vi borde kunna enas om att vi inte vill sätta någon enda människa i den situationen. Ingen ska behöva uppleva den bördan under hela sitt vuxenliv.

Då är det viktigt att se till att det finns en ekonomisk trygghet även när man gör sina bostadsköp och att man inte skuldsätter sig på en sådan nivå att man inte klarar av ekonomiska störningar och ekonomiska risker. Då hamnar vi i en situation där vi riskerar att en ny generation fastnar i skuldfällan om det blir en ekonomisk nedgång. Då riskerar vi en situation där människor inte har kontroll över sin ekonomi och i värsta fall hamnar i evighetskuldsättning.

Det är därför vi behöver ha vissa kreditrestriktioner – vi ska kunna se till att man har möjlighet att klara av sin ekonomiska situation även när det blir svårare tider ekonomiskt. Men vi måste också se till att det finns tillgång till krediter. Det är denna balans vi hela tiden måste försöka uppnå, och det är denna balans som vi från regeringen arbetar med varje dag.

Anf. 42 LARRY SÖDER (KD):

Herr ålderspresident! Vi kan argumentera om vems fel det är på olika sätt, men jag hävdar att vår bostadsminister Stefan Attefall var en bidragande orsak till den uppgång i bostadsbyggandet som skedde under den förra mandatperioden.

Nu är det inte längre en uppgång utan en nedgång, och jag menar att vi då måste vidta andra åtgärder som gör att vi får upp bostadsbyggandet igen. Jag vill inte ta äran från Stefan Attefall, utan jag tycker att han gjorde det väldigt bra som bostadsminister. Dock måste vi vidta fler åtgärder just nu.

Vi har en debatt om kreditrestriktioner lite senare. Jag kanske inte ska gå in så långt i det, men jag ser givetvis också problematiken med att man har för stora skulder. Detta är dock inte mitt problem med kreditrestriktioner, utan mitt problem är att det blir lager på lager som gör att människor inte kan låna till sin bostad. Vi måste se att en bostad i normala fall ökar i värde, vilket gör att man faktiskt kan låna på sin bostad och inte behöver amortera så mycket som i dagsläget.

Jag vill också gå tillbaka till min och ministrernas första debatt, där jag sa att ministern ville bli språkrör för Miljöpartiet och att jag var lite rädd för att han kanske var mer finansmarknadsminister än bostadsminister.

Detta är fortfarande min oro, även om jag tycker att ministern mer och mer kommer in på bostadsfrågorna och känner sig hemtam där. Just när det gäller kreditrestriktionerna känner jag att det är finansmarknadsministern som talar lite mer än bostadsministern. Jag tror att en bostadsminister skulle se mer att vi behöver fler bostäder och att staten kanske behöver ta risken mer än vad ungdomarna gör. Då borde ett statligt lån kunna vara en acceptabel del även för bostadsministern.

Anf. 43 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Herr ålderspresident! Detta är ju en regering som i brett samarbete – fyra partier tillsammans – har lämnat tydliga besked. Vi har kommit med en serie av olika åtgärder riktade mot bostadsmarknaden som vi kommer att genomföra under denna mandatperiod.

Vi kommer att reformera hyresmodellen och se till att vi har fri hyressättning på nybyggnation för att stimulera så att den delen av bostadsmarknaden kan växa.

Vi har kommit överens om att ta bort flyttskatten genom att räntebeläggningen på uppskovsbeloppet avskaffas.

Vi är överens om att vi ska genomföra omfattande regelförenklningar, och vi har en stor utredning som kommer att leverera förslag i närtid.

Vi har – även om detta gäller hyresrätten och inte bostadsrätten och ägandedelen – gjort om investeringsstöden och gett besked om att det nu kan byggas tiotusentals nya hyresrätter med rimliga hyror för dem som inte har de allra tjockaste plånböckerna.

Detta är en regering som har höga ambitioner när det gäller att få bostadsmarknaden att fungera. Vi ser

att vi fortfarande ligger på historiskt höga nivåer av bostadsbyggande. Vi ser också att både antalet bygglov och antalet nybyggen har vänt uppåt igen under de senaste kvartalen. Det är alltså för tidigt att ropa att allting bara går åt fel håll eller att vi bara rör oss i en enda riktning. Jag tror att det kommer att finnas förutsättningar för att ha en balanserad utveckling av byggandet i framtiden.

Jag är, som jag har sagt i dessa replikskiften, intresserad av att föra bredare samtal, och jag hoppas att vi kan utbyta idéer och sätta oss tillsammans och försöka att hitta en gemensam väg framåt. Jag tror att det skulle vara det allra bästa för Sverige och för bostadsmarknaden – vi vet ju att om det är någonting som är kapitalintensivt och som kräver ett långsiktigt perspektiv är det byggande av nya fastigheter, oavsett om det är för hyresmarknaden eller för köpmarknaden. Jag hoppas att vi tillsammans kan försöka att bidra till att skapa så stor klarhet och långsiktighet som möjligt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av tjänstgörande ålderspresidenten att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 9 Svar på interpellation 2018/19:147 om oklara besked om kreditrestriktioner

Anf. 44 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Larry Söder har frågat mig om jag anser att kreditrestriktioner tillsammans med flyttskatter har en negativ effekt på efterfrågan på bostadsmarknaden samt om jag tänker lätta på kreditrestriktionerna så att efterfrågan på bostadsmarknaden kommer att ta fart igen.

Jag vill inleda med att påminna om att hushållens skulder har stigit i förhållande till hushållens samlade inkomster under en längre period. Denna utveckling innebär inte bara risker för högt belånade hushåll utan också för ekonomin i stort och i förlängningen för bostadsmarknadens funktionssätt. Bolånetaket och amorteringskraven har till syfte att stärka hushållens motståndskraft och bidra till en sundare amorteringskultur för att därigenom minska riskerna som är förknippade med hushållens höga och stigande skuldsättning.

Det är viktigt att följa upp de makrotillsynsåtgärder som har genomförts. Regeringen har därför gett Finansinspektionen i uppdrag att utveckla och redovisa metoder för att utvärdera makrotillsynsåtgärderna. Uppdraget ska redovisas senast den 14 juni. Det kan

dock redan nu konstateras att åtgärderna har bidragit till en sundare amorteringskultur, vilket bland annat framgår i Finansinspektionens rapport *Den svenska bolåneemarknaden (2019)*, som publicerades den 27 mars i år.

För att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt behövs ett helhetsgrepp och långsiktighet, vilket gör en bred politisk överenskommelse önskvärd. I januariavtalet, som slutits mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna, finns flera reformer som rör bostadsmarknaden. En sådan åtgärd är att ta bort räntebeläggning på uppskovsbeloppet. Slopandet av räntebeläggningsen kan bidra till en viss ökad rörlighet på bostadsmarknaden. Inom ramen för januariavtalet ska även en omfattande skattereform genomföras som bland annat syftar till att förbättra bostadsmarknadens funktionssätt. I samband med detta är det naturligt att också beakta kreditmarknadens funktionssätt.

Det investeringsstöd för hyreslägenheter som infördes under förra mandatperioden och som har beviljats för drygt 20 000 lägenheter är ett viktigt verktyg för att skapa förutsättningar för byggande av lägenheter med begränsade hyror och rimliga krav på hyresgästernas betalningsförmåga. I enlighet med januariavtalet avser regeringen att återkomma med förslag på hur investeringsstödet kan utformas fortsättningsvis. En god tillgång på hyreslägenheter till rimliga hyror skapar förutsättningar för fler hushåll att finna en lämplig bostad på marknaden.

Avslutningsvis kommer regeringen att arbeta vidare med januariavtalets ambitioner att reformera bostadsmarknaden så att fler människors behov kan mötas, reglerna förenklas och konkurrensen ökar.

Anf. 45 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! I en kommentar från Mäklarsamfundet till rikssiffror som publicerades den 4 april säger de att rikssiffrorna visar att både villa- och bostadsrättspriserna stod stilla på tolv månadersbasis. Marknaden är alltså fortsatt stabil. Men att det såldes 9 procent färre bostadsrätter under årets första kvartal jämfört med 2018 visar på att kreditrestriktionerna och tuffare utlåningsvillkor pressar efterfrågan och skapar inlåsnings effekter.

I januariavtalet har man kommit överens om att ta bort ränta på uppskov. Jag tror att det i grunden är en bra idé, men bara om det görs tillsammans med ett permanent borttagande av taket för uppskovsbeloppet och andra åtgärder mot kreditrestriktionerna.

I dag ska ett hushåll klara av KALP-kalkylen, vilket innebär att man ska klara att betala en ränta på 7–8 procent. Man måste också kunna amortera 1–3 procent av lånet per år och dessutom kunna lägga minst 15 procent i handpenning. För ett hushåll i Stockholm som ska köpa en lägenhet för 3 miljoner kronor innebär det att banken måste testa hushållet för en bostadsutgift på 18 500 kronor i månaden. Men den faktiska bostadsutgiften för denna familj skulle vara 8 500 kronor, det vill säga 10 000 kronor mindre. Det måste man klara

av för att få låna till en lägenhet. Betänk att utöver detta måste man alltså ha en halv miljon kronor i eget kapital.

Detta har ministern och jag talat om tidigare, men jag har aldrig förstått om ministern tycker att detta är ett problem i sig eller om han tycker att det är helt korrekt och ska vara på detta sätt.

Det exempel som jag tar upp tycker jag visar på hur reglering på reglering har lagts på utan att någon hänsyn har tagits till helheten. Eftersom vi redan har ett amorteringskrav i grunden hade frågan om varför det skulle förstärkas varit mer relevant än att bara besluta om ett förstärkt amorteringskrav.

I debatten målas svenska hushålls skulder ofta upp som oroväckande höga. Men vi oroar oss kanske lite i överkant, även om skuldbördan är stor. De internationella jämförelser som görs i debatten ger inte en rättvis syn på svenskarnas skulder. Hushållen är motståndskraftiga i en internationell jämförelse, och sparandet är högt. Jag menar att man även bör räkna med den värdeökning som bostäder har över tid för att se om en investering är en risk eller en riktigt bra investering.

Behövs ett bolånetak om 85 procent när en ung person med dagens amorteringskrav kommer att äga mer än halva lägenheten efter bara 14 år? Jag vill fråga ministern om det faktiskt är så. Ska unga hushåll, med ofta snabbt stigande inkomster, inte kunna efterfråga ett ägt boende, då det krävs amorteringar på 3 procent av bolånet redan i början av bostadskarriären?

Kreditrestriktionerna höjer trösklarna för grupper med mindre eget kapital, bland andra unga och nyanlända, som får svårt att få ett eget boende. Det skapar sidoeffekter då hushållen försöker kringgå regleringarna. Tillväxten av konsumtionslån ökar kraftigt, vilket även Finansinspektionen redovisar. Allt detta ingick i analysen av konsekvenserna från ekonomiprofessorer, bransch-kunniga med flera, och nu finns tecken på att just detta sker.

Utöver detta har vi stora matchningsproblem på arbetsmarknaden. Även där stjälpel funktionssättet på bostadsmarknaden förutsättningarna för många att flytta till den ort där arbetet finns.

Min fråga är: Är ministern beredd att se över kreditrestriktionerna i syfte att få in ungdomar i deras första ägda boende?

Anf. 46 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Det är riktigt att villa- och bostadsrättspriserna nu står ganska stilla. En liten uppgång kan noteras. Det är bedömningen från många att det också kommer att fortsätta vara en liten uppgång under de kommande åren.

Det är nu en ganska stor skillnad jämfört med hur det har varit under en ganska lång tid, särskilt i storstadsområden där ju prisstegringarna har varit mycket kraftfulla. Det har varit en dubbling bara de senaste tio åren, och om man går ännu längre tillbaka har det varit en mångdubbling av priserna.

Om man nu bekymrar sig över inträdet på bostadsmarknaden och att det är svårt för unga att komma in

på bostadsmarknaden borde man i någon mån också vara bekymrad över den prisstegring som har varit. Det är ju den som har gjort att det blivit mer och mer omöjligt för en ung person att ta sig in på bostadsmarknaden. Priserna har ju stigit väldigt mycket snabbare än vad till exempel lönerna har gjort. Det gör att man, om man inte har kapital från början, kommer allt längre ifrån möjligheten att köpa en bostad.

Det är ändå, tycker jag, en positiv utveckling att vi nu har en mer stabil prisutveckling, det vill säga att vi inte fortsätter att öka klyftan mellan priset och det som många har råd att betala.

Man kan konstatera att många av de åtgärder som genomfördes av den tidigare borgerliga regeringen snarare har eldat på prisutvecklingen. När vi nu debatterar de här frågorna är det värt att komma ihåg att den avskaffade fastighetsskatten enligt många bedömare och bostadsekonomer har eldat på marknaden ganska kraftigt. Man gjorde det dyrare att sälja sitt hus, och man gjorde så att det fanns mer resurser, vilket ledde till skenande bostadspriser på marknaden. Det ledde också till mer inlåsnings effekter och till skuldsättningar som har ökat till riskabla nivåer. Dessutom genomförde man en reform som gjorde att det blev dyrare att bo på landsbygden. Det var alltså många problem som den reformen skapade. Det är viktigt att ha det i minnet när vi nu debatterar det här några år efteråt.

Det är viktigt att påminna om att våra ledande myndigheter, som är satta av oss att just bedöma risker i svensk ekonomi, faktiskt kontinuerligt pekar på att hushållens skuldsättning är den största riskfaktorn i svensk ekonomi. Det handlar om Riksbanken, Finansinspektionen och Riksgäldskontoret, som nu har vår ledande expertis. Men det är inte bara de utan även internationella bedömare som EU-kommissionen, Världsbanken och Internationella valutafonden.

När de tittar på svensk ekonomi och bedömer riskerna är det just hushållens skuldsättning som de lyfter upp som en stor risk. Jag tycker att det är lite farligt att hela tiden försöka tona ned de riskerna och säga att de inte är så allvarliga. Då talar man emot den ledande expertisen på området både i Sverige och internationellt.

Det är värt att påminna om att de kvar-att-leva-på-kalkyler som bankerna använder är bankernas egna modeller. Det är bankerna som räknar ut vilken ränta de tycker att man ska kunna betala som hushåll. Det är inget krav som staten ställer. Bankerna har också – det kan man se – olika räntenivåer som de utgår från i sina kvar-att-leva-på-kalkyler. Om Larry Söder vill ha en förändring där föreslår jag att han vänder sig till bankerna och frågar dem varför de inte har andra villkor.

I det sammanhanget är det också värt att påpeka att vi har haft en bred överenskommelse om det första amorteringskravet. Det var faktiskt något som samlade i princip hela det politiska spektrumet. Vi gjorde också en överenskommelse om att det inte skulle gälla vid nybyggnation. Det är tydligt för bankerna att de kan

undanta nybyggnation och inte ställa ett amorteringskrav där. Det gäller i lika hög grad det förstärkta amorteringskravet, det vill säga samma undantag finns även där.

Också i detta fall föreslår jag att Larry Söder vänder sig till de svenska bankerna och ifrågasätter varför de inte använder det undantag som vi i ganska bred politisk samsyn har erbjudit dem. Detta är inte heller någonting som regeringen kan tvinga bankerna att applicera, utan det är någonting som de väljer själva som marknadsaktörer.

Det är lite förenklat att bara peka på regeringen. Även marknaden har ett ansvar.

Anf. 47 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Det är riktigt som ministern säger: att priserna står stilla. Men jag vill nog påstå att priserna står stilla för att det inte är någon som kan efterfråga de bostäder som man vill bygga. Det är ett av problemen.

Ministern och jag hade i en tidigare interpellationsdebatt en diskussion om ungdomar som fortfarande bor hemma. 260 000 ungdomar i åldern 20–27 år bor fortfarande hemma. 82 procent av dem vill faktiskt ha ett eget boende. Det är den problematiken vi har. Det är ur deras perspektiv vi ska ta den här debatten. Vad är vårt svar till de ungdomar som fortfarande bor hemma? Är svaret att vi tycker att kreditrestriktionerna är jättebra och att de fortfarande får bo hemma? Jag tycker tvärtom. Jag tycker att vi ska försöka se över kreditrestriktionerna för att se till att marknaden blir normal igen, det vill säga att bostadsbyggandet ökar igen, och att dessa ungdomar kan få en egen bostad.

Ministern och jag har pratat förut om någon typ av statligt lån för att få bort blankolånen, som gör att man minskar riskerna.

Ministern pratar mycket om makrotillsynsåtgärder och om att man hela tiden ska titta på makroperspektivet. Jag menar att man i stället ska ha en helhetssyn på bostadsmarknaden. Vad är det för åtgärder som gör att den stora massan kan efterfråga en bostad och att man kan få den bostad som man tycker är bäst för den egna situationen? Jag tycker inte att ministern tar in den delen över huvud taget.

Man kan alltid som regering säga att det är andra som fattar beslut och att bankerna ställer krav på 7–8 procent. Det är faktiskt Finansinspektionen som i dialog med bankerna säger att det ska vara den kontrollen och att man ska lägga det på 7–8 procent. Jag tror inte att Finansinspektionen skulle ha något emot att på ett eller annat sätt diskutera detta med regeringen, även om Finansinspektionen själv beslutar om vad de har för syn på detta.

Jag tycker att ministern lite grann försöker redovisa att regeringen är handlingsförlamad i dessa diskussioner. Jag tycker inte att ni är det. Jag tycker att ni borde kunna ta en större diskussion kring kreditrestriktionerna som gör att vi kan få igång bostadsbyggandet igen.

Fastighetsskatten togs bort. Jag är fullständigt övertygad om att den ska vara borta. Den drev människor som bodde på fel ställe från hus och hem. Det kunde vara så att grannen hade sålt sin fastighet till ett högre pris, vilket gjorde att min fastighets-skatt ökade och att jag var tvungen att flytta därifrån. Fastighetsavgiften, som finns i dag, ger faktiskt mer inkomster till staten än vad fastighetsskatten gjorde. Vill ni gå tillbaka till fastighetsskatten får ni fundera på hur ni ska finansiera det, om ni vill spara er igenom det eller om fastighetsskatten ska bli ännu mer orättvis än vad den var tidigare.

Jag tycker att fastighetsskatten ska försvinna från debatten, och jag önskar att ministern också tycker det. Men vi kan alltid diskutera hur fastighetsavgiften ska se ut. Den kan vara på ett sätt som gör att vi kan se till att människor kan efterfråga den bostad de behöver.

Sedan tror jag att vi i bostadsdebatten måste se på hur människor kan få en bostad. Det är ganska många typer av boenden som inte finns i dag. Vi har problem med äldreboenden. Vi har problem med studentbostäder. Vi har problem med att ungdomar inte får en bostad. Jag tror att vi måste se helheten.

Kreditrestriktionerna är en del av detta, men lösningen är inte alltid investeringsstöd för hyresrätter. Man måste kanske också se hur människor kan efterfråga en bostad att äga?

Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Jag ifrågasätter inte de reformer som har genomförts, utan snarare sättet man genomförde dem på. När man tog bort fastighetsskatten och finansierade det genom att höja reavinstskatten och göra det dyrare för dem som ville flytta orsakade man två olika problem. Man eldade på bostadspriserna kraftigt. Det visade sig att det ledde till kraftigt höjda priser, vilket såklart gör det svårare för inte minst unga att komma in på bostadsmarknaden. Man har också försvårat för till exempel äldre som behöver flytta till ett boende som är mer lämpat för deras livssituation.

Men jag håller med Larry Söder om att vi inte ska ha en debatt om fastighetsskatten här. Vi har inga förslag på att återinföra den, så det är inte en fråga som vi behöver ägna tid åt. Däremot tycker jag att det är intressant att Larry Söder säger att ingen kan efterfråga bostäder. Den typen av överdramatiseringar tycker jag kanske att man ska hålla sig borta från.

Vi kan titta på siffrorna i bolåneundersökningen, som kom så sent som för någon vecka sedan. Det visar sig att vi har en väl fungerande kreditmarknad och att det är många som fortfarande lånar och köper bostäder. De prognoser som regeringen baserade beslutet på visar sig hålla ganska väl. Det är ungefär 15 procent av de nya bolåntagarna som påverkas av det förstärkta amorteringskravet. Av dem väljer ungefär hälften att ändå låna så mycket som de hade tänkt göra. Men de amorterar mer än vad de annars skulle ha gjort, vilket innebär att de snabbare kommer ned i en lånegrad som

de klarar av även i svårare tider. Den andra halvan väljer att köpa något mindre eller något i ett annat läge som gör att de får lite lägre kostnader.

Detta är inte bara en makrotillsynsåtgärd eller ett makroperspektiv. Det handlar också om människors privatekonomi. Det handlar lika mycket om mikroperspektivet.

Som jag påminde Larry Söder om i en debatt före avbrottet har vi fortfarande i dag pensionärer, till exempel, som lever med de skulder de drog på sig under 90-talskrisen, just för att vi då inte hade koll på de risker som byggdes upp. Människor tog lån för att de, precis som Larry Söder, tänkte att värdestegringen var automatisk och att den självklart skulle komma. Det visade sig att den kalkylen var fel. Värdestegringen kom inte. Det blev snarare ett väldigt snabbt ras på bostadsmarknaden, vilket gjorde att människor var tvungna att sälja till underpris. Man satt kvar med lånen. Man hade kvar skulderna men inte fastigheten. Många lever med den skulden än i dag, årtionden efteråt.

Låt oss inte göra om det misstaget, Larry Söder! Låt oss inte blunda för de risker som finns med en oförsiktig kreditgivning! Det är värt att komma ihåg att den sista finanskrisen också hade sin grund i en oförsiktig kreditgivning på den amerikanska bostadsmarknaden. Verkligheten kom till slut i kapp, och världsekonomin, lika mycket som enskilda låntagare, hamnade i väldigt stora svårigheter.

Jag tycker att det är viktigt att vi har en balans. Vi måste se till att det finns en möjlighet att bygga, och vi har i dag ett byggande som ligger på högre nivåer än vi har sett på mycket lång tid. Men vi måste också minnas att det finns risker med att ha en kreditgivning där man inte använder en försiktighetsprincip och där man inte rustar för sämre tider.

Jag tycker att vi behöver fundera över sätt att sänka trösklarna in på bostadsmarknaden, oavsett om det gäller en hyreslägenhet – investeringsstödet leder nu till att det kommer tiotusentals bostäder med lägre hyresnivåer – eller om det gäller köpemarknaden.

Där har vi en diskussion att föra inom ramen för den skatteöversyn som vi har aviserat i januariavtalet, där vi särskilt kommer att ha fokus på att få bostadsmarknaden att fungera bättre. Där kommer vi även att ha möjligheter att lyfta upp grupper som i dag har det svårt på bostadsmarknaden. Jag håller med Larry Söder om att det finns stora svårigheter för unga att köpa sin första bostad. Men jag tror att det är farligt om man tror att hela lösningen är att montera ned de mekanismer som vi har använt för att skapa en sund amorteringskultur där det är självklart att inte bara ta lån utan också att faktiskt betala tillbaka på lånen.

Anf. 49 LARRY SÖDER (KD):

Fru talman! Jag kan hålla med om att reavinstskatten är en skatt som låser in människor. Man kanske avstår från att sälja en bostad som man egentligen inte

har behov av. Man flyttar kanske inte till en vanlig hyreslägenhet i stället, eftersom det är billigare att bo kvar i den gamla bostaden än att hyra en lägenhet.

Jag ser gärna att vi för en debatt om hur vi skulle kunna lösa detta på ett annat sätt. Men jag har inte hört vad regeringen har för förslag. Om man nu har som argument att reavinstskatten är alldeles fel och alldeles för dyr och att vi måste göra om den på något sätt förutsätter jag att regeringen har funderat på hur man kan göra om den så att den blir bättre och skapar den rörlighet på bostadsmarknaden som behövs. Det skulle vara intressant om ministern kunde ge något exempel på hur man skulle kunna lösa detta när det gäller reavinstskatten.

När det gäller kreditrestriktionerna vill jag inte att vi ska prata förbi varandra, ministern och jag. Det är inte så att jag förespråkar att man ska ta bort kreditrestriktionerna helt och hållet. Det är inte det jag säger, utan jag tycker att helheten blir för stor. Jag tror att bördan är alldeles för stor för många, och det gör att de faktiskt inte kan ta ett lån.

Jag tycker alltså att man ska se över helheten och kanske ta bort några delar för att göra det lite enklare att låna. Jag tycker inte att det är rimligt att man behöver kontrolleras mot en bostadsutgift på 18 500 i månaden när den faktiska utgiften är 8 500 kronor. Det är alldeles för stor skillnad mellan vad man har i kostnad och vad man provas emot.

Det förstärkta amorteringskravet var också kritiserat redan från början, och nu ser vi att det som sas då har besannats.

Anf. 50 Statsrådet PER BOLUND (MP):

Fru talman! Tack, Larry Söder, för en viktig debatt! När det gäller reavinstskatten tycker jag väl att det är värt att minnas vår historia också. Den höjdes kraftigt under alliansregeringens tid för att finansiera en sånt fastighetsskatt. Det är klart att det också har bidragit till de problem som Larry Söder nu pekar på.

Nu ska vi fyra partier som står bakom januariavtalet gemensamt göra en skatteöversyn. Där ser jag fram emot att kunna lyfta in ett bostadsfokus och se till att bostadsmarknaden kan fungera bättre. Det jag tycker är viktigt att fokusera på är just hur vi kan skapa bättre möjligheter för den som är ung eller hamnar i en svår situation i livet att kunna skaffa sig en bostad och komma in på bostadsmarknaden.

Här har inte minst de kraftigt stigande priserna, något som har skett delvis på grund av politiska beslut, försvårat för många unga att kunna komma in på bostadsmarknaden, och det är någonting som vi måste ta hänsyn till.

Jag delar inte Larry Söders analys att de farhågor som man ställde upp när det förstärkta amorteringskravet debatterades har besannats. Vi ser tvärtom att de prognoser som vi arbetade efter stämde, det vill säga att det är en liten del av de nya bolånetagarna som berörs över huvud taget och att vi också har minskat riskerna i svensk ekonomi och för de enskilda hushållen.

De som lånar över 450 procent av sin bruttoinkomst har minskat från tidigare 13,5 procent till 5,7 procent.

Detta är ett sätt att just säkerställa stabiliteten i vår ekonomi och också, Larry Söder, tar hänsyn och ser till att människor också har möjlighet att klara av störningar utan att hamna i de enormt stora ekonomiska problem som tyvärr tusentals människor har tvingats leva med ända sedan 90-talskrisen.

Här tycker jag alltså att vi har ett gemensamt ansvar att inte bara elda på en kreditgivning som ibland har varit alldeles för oförsiktig, vilket vi kan konstatera historiskt, utan att också ta ett ansvar långsiktigt och se till att vi har en stabilitet över tiden. Det är också det som leder till ett stabilt bostadsbyggande över tid.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2018/19:169 om International Centre for Trade and Sustainable Development

Anf. 51 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Ludvig Aspling har frågat mig och regeringen om Sidas rutiner för utvärdering av samarbetsorganisationer fungerar tillfredsställande och om vi delar Ricardo Meléndez-Ortiz bedömning att 5 miljoner kronor om året i arvode är försvarbart för den här typen av organisationer. Jag väljer att besvara de båda frågorna i ett sammanhang.

Att fortsätta att bekämpa korruption är en central del i arbetet och förutsättningarna för att uppnå de globala målen för hållbar utveckling i Agenda 2030. Det är således en prioriterad fråga för regeringen.

Det är alltid oacceptabelt att pengar som ska gå till fattigdomsbekämpning används på ett felaktigt sätt. Arbetet för att stärka bekämpandet av korruption har sedan många år utgjort en del av Sidas uppdrag under såväl nuvarande som tidigare regeringar.

Sverige ställer i genomförandet av biståndet krav på god kontroll och åtgärder mot korruption i multilaterala organisationer liksom i andra typer av bistånd. Båda de frågeställningar som Ludvig Aspling tar upp har blivit aktuella i samband med fallet om oegentligheter inom organisationen International Centre for Trade and Sustainable Development.

De årliga revisionsrapporterna som genomförts vad gäller den organisationen har tagits fram av en stor, välrenommerad internationell revisionsfirma och har varit utan anmärkning. Inga väsentliga brister har lyfts till styrelsen av revisionsfirman. Vidare har organisationen inkommit med rapporter i tid och fortsatt att utföra sitt arbete.

När sedan sådana oegentligheter ändå uppdragas i biståndet kommer Sverige alltid att reagera och vidta nödvändiga åtgärder. När det gäller ICTSD har stödet följaktligen avbrutits under hösten 2018, alltså i följ. Den 29 november stängdes verksamheten sedan ned.

Vi har också från Sveriges sida ställt krav om återbetalning av medel. Sida har vidare bedömt att den information som gavs i den brittiska biståndsmyndigheten DFID:s rapport, och som var grunden för avslöjandet, är tillräcklig för att kunna dra lärdomar av det som har hänt.

När väl misstankar om att korruption har skett bekräftas, som i det här fallet, ska Sida som ansvarig myndighet agera enligt sin korruptionspolicy, i kortet: alltid förebygga, aldrig acceptera, alltid agera och alltid informera vid misstankar om korruption.

Anf. 52 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Den brittiska motsvarigheten till Sida publicerade förra året en rapport som i mycket skarpa ordalag kritiserar biståndsorganisationen International Centre for Trade and Sustainable Development, vilket som biståndsministern säger fick till följd att Sida avslutade samarbetet. Sedan starten har Sverige investerat ungefär 200 miljoner kronor i den här organisationen.

Enligt rapporten har den verkställande direktören i praktiken delvis hanterat organisationens medel som sina egna. Förutom lön och arvoden på runt 5 miljoner kronor om året har vd:n även tagit privata lån och använt biståndsmedel för privata utgifter, anställt nära släktingar och genomfört kostsamma resor utan visat affärssyfte. Organisationen led dessutom av bristande bokföring och generellt dålig arbetsordning och planering.

Korruption, bedrägerier och oegentligheter är tyvärr vardag inom utvecklingsbranschen, men det som sticker ut lite grann i just det här fallet är dels att ICTSD inte på något sätt försökt dölja det som i efterhand har beskrivits som oegentligheter – vilket starkt talar för att Ortiz är helt ärlig när han hävdar att det skyhöga arvodet är helt normalt inom branschen – dels att organisationen seglat igenom Sidas påstått rigorösa kontrollmekanismer helt utan anmärkning. Allt som allt har Sida nämligen lite drygt 400 sidor material om den här organisationen i sitt arkiv, som vi har begärt in och tittat lite grann på.

I Sidas senaste utvärdering från 2018 undersöks sju olika rapporter om organisationen. Dess finansiella rapportering beskrivs av Sida som ”väldigt gedigen”.

I en större utvärdering från 2017 bedömer Sida riskerna för otillräcklig styrning och kontroll i fråga om revisionsprocess, finansiell kontroll samt upphandling och korruption. Samtliga risker bedöms av Sida som ”låga”. Detta är samma områden som den brittiska rapporten kritiserade väldigt skarpt.

Sida har också tagit del av dokument som öppet beskriver hur ICTSD spenderar 1 miljon kronor per anställd i lön i snitt. Organisationen var också helt öppen med vd:ns ersättning. Det enda man behövde göra var tydligen att mejla och fråga.

Fru talman! Jag blir uppriktigt sagt lite ledsen när jag läser Peter Erikssons interpellations svar, där statsrådet väljer att slå ifrån sig kritiken med att organisationens revisionsrapporter som han säger ”har tagits

fram av en stor, välrenommerad internationell revisionsfirma och har varit utan anmärkning [...] När sedan sådana oegentligheter uppdagas i biståndet kommer Sverige alltid att reagera.”

Fru talman! För det första vill jag understryka att frågan här inte är huruvida Sverige ska agera eller inte när oegentligheter upptäcks. Frågan är huruvida Sida har gjort tillräckligt för att faktiskt uppdaga oegentligheterna från början.

För det andra är det inte sant att organisationen inte har fått kritik i sina revisionsrapporter. På s. 68 i rapporten *Strategic Review of the International Centre for Trade and Sustainable Development (ICTSD) 2017* under rubriken ”A crisis situation” beskrivs hur organisationen hamnat i ekonomiskt trångmål på grund av väldigt höga lönekostnader och dålig finansiell planering. Organisationen bad dessutom det året sina givare om nödbidrag på grund av just den situationen, vilket ingen på Sida verkar ha reflekterat närmare över.

För det tredje undrar jag vad Sidas egen utvärderingsprocess egentligen syftar till, om det är så att myndigheten bara nöjer sig med att titta på de här revisionsrapporterna. Revisionsrapporterna tar till exempel inte upp vd:ns lön, antagligen eftersom 5 miljoner kronor om året verkar helt normalt i den här branschen, som vi konstaterat.

Fru talman! Statsrådet väljer att ducka för frågorna jag ställer i interpellationen, så jag får försöka ställa dem igen. Anser statsrådet att Sidas granskning av ICTSD hållit tillräckligt hög kvalitet? Anser statsrådet att det är lämpligt att över huvud taget betala ut skattepengar till en biståndsorganisation vars vd tar ut 5 miljoner kronor om året i lön?

Anf. 53 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag tycker att det är väldigt bra att Ludvig Aspling tar upp de här frågorna. Jag tycker själv att korruptionsfrågorna är ett område som under lång tid varit underdebatterat i Sverige, trots att vi vet att korruptionen är ett gift i samhället och underminerar väldigt mycket av det övriga arbete som vi försöker göra genom till exempel biståndet och Sidas arbete.

Faktum är att Sida har ett ganska omfattande arbete för att förhindra fortsatt korruption och för att hitta systematisk korruption i de system man befinner sig i och de länder man befinner sig i. Men det är alldeles uppenbart att det går att bli ännu bättre på det området. Den brittiska biståndsmyndigheten har visat att det gick att se det här. Det är inte så väldigt svårt.

Sida gjorde en koll av lönen tidigare, men det var det sammanlagda, arvodet plus andra ersättningar, som visade sig vara alldeles för högt. Enbart lönen var inte alls anmärkningsvärt hög jämfört med andra myndighetschefer när Sida gjorde sin koll några år tidigare. Men totalt sett blev det så. Det fanns dessutom en rad andra oegentligheter och problem som uppdagades via den brittiska myndigheten.

Sedan ska man också komma ihåg att det här är ett bra exempel i den meningen att biståndsorganisationer, inte minst den svenska, den brittiska, den danska

och en rad andra, även jobbar tillsammans. Man gör inte samma jobb hela tiden från alla länder, utan man delar upp arbetet. I det här läget var det den brittiska myndigheten som gjorde ett mer noggrant och detaljerat undersökningsarbete med anledning av just det som Ludvig Aspling pratar om. Här fanns återkommande ett underskott och brist på pengar i organisationen, och det fanns anledning att undersöka vad det egentligen berodde på. En av orsakerna var att man hade använt pengar på ett orimligt sätt. Bland annat var arvodena till chefen helt orimligt höga.

Jag kan absolut ge Ludvig Aspling rätt i att det här är en fråga värd att diskutera och att det finns betydligt mer att göra. Jag kommer under min tid som biståndsminister, eller minister för internationellt utvecklings-samarbete, att arbeta mycket mer med den här frågan. Jag tycker att det är en central del i mitt arbete och mitt projekt för att jobba med demokratifrågor. Korruptionen underminerar nämligen allt systematiskt arbete för demokrati. Den underminerar också såväl tilliten i samhället till institutioner som möjligheten att bygga ett samhälle tillsammans.

Anf. 54 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag vill tacka så mycket för svaret. Jag tycker att det är helt uppenbart att biståndsministern är ärlig när han säger att det här är någonting som bekymrar honom.

Jag är ändå lite fundersam. Biståndsministern säger att Sida har ett omfattande arbete med den här typen av kontroll och granskning av samarbetsorganisationer. Det stämmer. Sida jobbar mycket med det. Men frågan är hur hög kvalitet det arbetet håller. Det är ju inte första gången vi upptäcker att biståndspengar går till helt fel saker. Vi kan till exempel ta skandalerna inom den afghanska utvecklingsfonden ARTF, Världsbankens fonder i Somalia och sockerrören i Tanzania. Listan på biståndsprojekt som har misslyckats väldigt grovt och där pengar har använts på ett totalt felaktigt sätt kan göras väldigt lång. Det är inte bara den här incidenten som gör att man måste ställa dessa frågor, utan det finns ett mönster. Gång på gång upptäcker vi fall där biståndspengar hamnar fel. Det gör att man måste fundera på om Sidas arbete med detta håller tillräckligt hög kvalitet.

Det är framför allt en sak som gör mig lite miss-tänksam i just det här fallet. När man arbetar med bistånd i länder som exempelvis Afghanistan eller Somalia ligger det i sakens natur att det är svårt att upptäcka när saker och ting inte går rätt till. Till exempel har Somalia inget offentligt bolagsregister. Då är det väldigt svårt att hitta bedrägerier inom offentlig upphandling och så vidare. Men den här organisationen har ju jobbat i Schweiz, ett i-land av första klass som har väldigt bra kontroll på papper, pengar och så vidare. Det är väldigt märkligt att det här har kunnat pågå utan att någon har brytt sig om att ringa ett samtal eller skicka ut en enkät: ”Hej! Hur mycket tjänar er vd? Vi

skulle gärna vilja veta det. Vad är hans totala arvoden?” Det verkar inte riktigt vara så att någon har brytt sig om detta, och det är det som gör mig lite bekymrad.

En annan lärdom som vi drar av den här historien är att man inom den kultur som råder inom biståndsvärlden ser dess högre anställda och ledare som något slags rockstjärnor som förtjänar förmåner som vanliga offentliganställda aldrig kan drömma om. Det här är en attityd som förvärras av att Sida och andra givare har lite grann av ett ointresse för att granska och kontrollera bidragsmottagarna.

Jag fick inte svar från biståndsministern angående det som är själva kärnan i interpellationen, så jag ställer om frågan: Tycker biståndsministern verkligen att det är rimligt att betala ut biståndsmedel till organisationer vars höga företrädare tar ut till exempel 5 miljoner kronor i arvoden per år? ICTSD är ju inte den enda organisation som gör det. Enligt Openaid finns det en lång rad organisationer vars höga företrädare och vd:ar får liknande ersättningar. Det jag vill att biståndsministern svarar på är: Tycker han verkligen att det är rimligt? Det här är väldigt mycket pengar. Biståndsministern själv tjänar inte så mycket. Vi tjänar inte så mycket. Detta är väldigt mycket mer än vad en svensk verkschef eller ett svenskt departementsråd tjänar. Detta skulle jag vilja ha svar på.

Jag skulle också vilja ha svar gällande Sidas arbete med granskning och kontroll i just det här fallet. Jag hänvisade till flera dokument i mitt tidigare anförande: den stora utvärderingen från 2017, den senaste utvärderingen från 2018 och det dokument som jag har för mig var från 2016 och som var grunden till den senaste utbetalningen på 20 eller 30 miljoner eller någonting sådant – jag minns inte den exakta siffran. Tycker biståndsministern att de olika rapporterna och Sidas arbete i de här fallen har hållit tillräckligt hög kvalitet? Det skulle jag vilja veta. Det är en ja-eller-nej-fråga.

Anf. 55 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Nu går Aspling lite långt. Jag har faktiskt svarat på precis de frågorna. Jag har sagt att jag inte tycker att det var ett rimligt arvode. Jag har sagt att det uppenbart fanns mer att göra beträffande granskningen, eftersom den brittiska biståndsmyndigheten kunde hitta de här problemen och oegentligheterna. När dessa uppdagades reagerade även Sida och en rad andra länders biståndsmyndigheter. Detta gjorde att man drog in ersättningarna och att organisationen väldigt snabbt gick i konkurs. Jag tycker att det var rimliga åtgärder.

Att jämföra löner mellan olika organisationer är däremot ganska svårt. Man ska komma ihåg att det här var en liten organisation. Det är en grund för den bedömning som jag gör när jag säger – liksom Sida när totaliteten på arvode och lön kom fram – att det var en orimlig ersättning.

En annan fråga är: Är det rimligt att så många internationella organisationer ska hålla till just i Schweiz, där kostnaderna är mycket höga? En pizza

kostar flera hundra kronor i Schweiz, och en minimilön är högre än genomsnittslönen i Sverige. Det gör ju att det blir en helt annan situation och kultur kring ekonomin.

Jag tror att det vore bra om flera av dessa internationella biståndsorganisationer verkade utifrån andra kontexter än de dyraste i hela världen.

Anf. 56 LUDVIG ASPLING (SD):

Fru talman! Jag får tacka för svaret! Nu känner jag att jag har fått ett rakt och tydligt svar. Jag tycker att det är bra att biståndsministern kan vara rak och säga att det här inte är rimligt.

Just det faktum att denna organisation har sin bas i Schweiz är också någonting som revisionsrapporterna har påpekat som problematiskt, för att ha sin bas i Schweiz kostar väldigt mycket. Men inte heller det är någonting som Sida påtalar i sin granskning av organisationen – åtminstone inte vad jag har läst; biståndsministern får rätta mig om jag har fel. Sida funderar inte på om det är rimligt, bland annat på grund av kostnadsprofilen i Schweiz, att samarbeta med den här organisationen. Det kanske finns någon som kan göra ett lika bra jobb som har sin bas någon annanstans, vilket skulle medföra mindre kostnader. Den typen av resonemang har jag inte sett i Sidas dokument.

Svaret på den andra frågan, om Sidas utvärderingsarbete håller tillräckligt hög kvalitet, får jag väl tolka som att biståndsministern någonstans medger att här har det inte fungerat jättebra. Jag tycker att alla omständigheter talar för att det inte har funkat jättebra i detta fall, och det finns ett stort antal fall där det inte heller har funkat jättebra.

Om biståndsministern ser det som sin uppgift under de närmaste fyra åren att ta tag i detta finns det ingen som är gladare än jag. En bieffekt om biståndsministern lyckas är att han inte kommer att behöva komma hit så här sent på kvällen och svara på interpellationer. Vi kan båda göra någonting annat om detta fungerar bättre under de närmaste fyra åren.

Jag får tacka så mycket och önska biståndsministern lycka till i detta arbete.

Anf. 57 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! I den sista frågan är det nog tvärtom så – tyvärr, får jag väl säga – att ju bättre vi blir i korruptionsarbetet, desto fler frågor kommer vi att få att diskutera. Det uppdagas antagligen fler ärenden. Man ska inte tro att vi vare sig i Sverige eller på andra ställen är helt immuna mot eller fria från korruption. Det finns på många ställen.

De länder där korruptionen härjar och är värst är ofta länder som vi ger bistånd till eftersom det också är länder som är fattiga och misskötta, som inte har fungerande institutioner eller fungerande demokrati och som behöver både humanitär hjälp och andra saker direkt till människor för att de ska överleva dagen eller klara de kriser och konflikter som i dag över 100 miljoner människor lever i.

Det finns nog mycket att diskutera framöver, är jag rädd – inte minst om vi nu, som jag vill, satsar betydligt mer på antikorrupsionsarbete och utvecklar det området som en del i vår offensiv för att stärka demokratin i världen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2018/19:168 om missförhållanden i kycklingindustrin

Anf. 58 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Elin Segerlind har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att säkerställa att djurskyddslagen efterlevs samt om jag avser att ta initiativ för att skärpa lagstiftningen så att kycklingarna i industrin skyddas från lidande och i så fall på vilket sätt.

Jag vill börja med att framhålla att det aldrig är acceptabelt att djur skadas eller orsakas onödigt lidande. Vi har ett system där officiella veterinärer på slakterierna kontrollerar djurskyddet för djur som ska slaktas. Det är av största vikt att detta fungerar så att eventuella djurskyddsproblem uppmärksammas och kan åtgärdas. Det huvudsakliga ansvaret för djurskyddet vilar dock på den som håller djuren. Det är den dagliga omsorgen om djuren och hanteringen av dem som säkerställer att djuren har det bra.

Den 1 april 2019 trädde den nya djurskyddslagen i kraft. Den nya lagen innebär en uppdatering och modernisering av den tidigare lagen, som funnits i drygt 30 år. Både den tidigare lagen och den nya lagen innehåller de mest grundläggande bestämmelserna till skydd för djuren. I det ingår att djuren ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. I den inledande bestämmelsen till den nya lagen görs det tydligt att lagen syftar till att säkerställa ett gott djurskydd och att främja god djurvälstånd och respekt för djuren.

Att värna djurskyddet är en prioriterad fråga för regeringen. Jag har förtroende för att den kontroll som våra kontrollmyndigheter utför fungerar så att djurskyddsproblem upptäcks. Det är bra att branschen har egna djuromsorgsprogram för att fånga upp och åtgärda brister eller problem.

Anf. 59 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på min fråga! Det är såklart glädjande att höra att djurskyddet är en viktig fråga för regeringen och för statsrådet. Därför kan man inte annat än undra hur det är möjligt att djurens lidande ändå får fortgå på detta vis.

Det är över ett år sedan Livsmedelsverket rapporterade att 1 800 kycklingar varje dag kom till Guldfågels slakteri på Öland med brutna vingar, vissa med så omfattande skador att benpipor hade penetrerat huden. Tanken på det får i alla fall mig att må lite illa eftersom kycklingar precis som människor har benhinnor runt alla ben som innehåller mängder av nerver, vilket utan

att kräva någon större fantasi bör få oss att förstå vilken hög nivå av smärta dessa kycklingar går igenom.

Fru talman! Det är sant som statsrådet svarar att djurskyddslagen säger att djur ska skyddas från lidande. Lagen specificerar däremot inte ett särskilt antal djur som ska skonas eller en procentsats som ger godkänt om sisådär 60 procent slipper lidande i samband med slakt. I stället utgår vi när vi skriver från att djur ska förskonas från all smärta, plåga och lidande och att vi då talar om alla djur.

I Sverige stoltserar vi med en ambitiös djurskyddslagstiftning. Men om kontrollen av djurskyddslagstiftningen inte fungerar och efterlevnaden därmed inte kan garanteras innebär en strikt lagstiftning inte mycket för djurens faktiska välmående.

Under 2017 kom omkring 13 000 anmälningar om brister i djurhållningen in till länsstyrelserna. Av dessa kontrollerades bara 30 procent på plats av länsstyrelserna, enligt Jordbruksverket. Långt ifrån alla kontroller där brister i djurhållningen har kunnat konstateras har alltså följts upp av länsstyrelsen, som har ansvaret för brister som inte uppkommer på slakteriet. På samma gång har de nödvändiga åtgärderna uteblivit, bristerna i värsta fall inte åtgärdats och effekterna av eventuella förbättringar som gjorts inte kontrollerats.

Så är det nu i fallet på Öland, där länsstyrelsen har fått information om missförhållanden och skadade djur på slakteriet men under ett års tid inte vidtagit åtgärder.

Det är tydligt att länsstyrelserna inte maktar med sitt kontrolluppdrag. Därmed inte sagt att de kontroller som görs utförs dåligt. Åtgärderna kan vara flera – antingen att ge ökade anslag till länsstyrelserna så att de klarar av att genomföra de kontroller de ska göra eller att se över om det finns andra sätt att genomföra kontrollerna på för att i stället avlasta länsstyrelserna.

Vänsterpartiet tror inte på att öka antalet självkontroller, som i dag används för att minska kontrollkostnaderna för slakterierna. Kontrollerna bör i möjligaste mån göras av oberoende part. Frågan är då vilken part som är mest lämpad för att också få ett helhetsperspektiv för Sverige.

För Vänsterpartiet är det viktigt att både de djurskyddskontroller som görs och de anmälningar som kommer in följs upp och att åtgärder vid brister i djurskyddet blir regel och inte undantag.

Anf. 60 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Ett stort tack till Elin Segerlind, som ställer en fråga som är väldigt angelägen!

Jag tror att vi i grunden är överens om att vi ska ha ett djurskydd som vi kan vara stolta över i Sverige. Jag menar att vi också har det – vår lagstiftning på området är en av världens mest långtgående. Det använder vi också som ett argument när vi talar om varför vi vill att man ska köpa svenskt eller varför vi vill exportera mer. Det är någonting som vi har stor anledning att slå vakt om.

Vi har en ny lag på plats från den 1 april, alltså sedan drygt en vecka. Lagen har utvecklats och moderniserats, och det är bra. Detta innebär givetvis inte att

allt är frid och fröjd. Vi måste kontinuerligt jobba med att säkerställa att framför allt kontrollen fungerar; där är vi helt överens.

När det gäller det aktuella fall som det refereras till i interpellationen nämner Elin Segerlind i sitt inlägg att det är ett år sedan kontrollen gjordes och frågar varför detta fått fortgå.

Mitt svar är att det inte har fått fortgå. Man har vidtagit ett antal olika åtgärder och konstaterat att man tror att det är en rad olika saker som har samspelat så att andelen skadade vingar uppmätts till 1,8 procent.

Man har dragit igång ett projekt som syftar till att utvärdera allt från lastningsmaskiner till lastningspersonal, transportbehållare, miljö i stallarna, ljusnivå vid lastning, foderpåverkan, hälsostatus på kycklingarna, slaktvikt, rutiner i hela värdekedjan, skillnader mellan anläggningar och mellan bönder, transporter av kycklingar samt hantering och rutiner i slakterier. Det är ett ganska heltäckande arbete man har satt igång.

Uppföljningen av detta gjordes för någon månad sedan. I månadsskiftet februari/mars gjorde man en ny större kontroll som man nu håller på att sammanställa. Resultatet av den kontrollen är ännu inte känt, men min förhoppning är givetvis att den ska visa på ett betydligt bättre utfall.

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att det är länsstyrelsen som har sanktionsmöjligheterna i detta sammanhang. När en sanktion eller ett föreläggande har utfärdats sätts en tidsgräns, och en handlingsplan tas fram. Man levererar ett antal saker, och om man inte levererar det som sagts finns möjlighet till vidare sanktioner. Det kan handla om vite eller, i värsta fall, om att man inte får hålla djur. Det finns ett antal olika sanktioner som kan tas till.

Jag tycker dock att det i sammanhanget är viktigt att poängtera att det inte är min sak att avgöra om detta har hanterats på ett adekvat sätt eller inte. Det är ansvariga myndigheter och veterinärer som har kontrollbefogenheterna och befogenheterna att utdöma sanktioner. Vårt ansvar är att säkerställa att vi har en lagstiftning som är rimlig. Där känner jag att vi har tagit ett tydligt grepp, både med den lag som har funnits och med den lag som nu har kommit på plats.

Vi tar också ett ansvar genom att följa dessa frågor väldigt noga och ha en dialog med ansvariga kontrollmyndigheter för att säkerställa att de i sin tur har de verktyg de behöver.

Anf. 61 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Tack så mycket för svaret, statsrådet! Jag förstår precis att, som statsrådet säger, detta enskilda fall inte är statsrådets ansvar, utan jag använder det som ett exempel på rutinerna.

Det projekt som satts igång, som statsrådet talar om, gällande hanteringen av rutinerna är jätteviktigt, samtidigt som jag ändå tänker att det brister någonstans när länsstyrelsen bara utför kontroller i 30 procent av alla fall som anmäls.

Vi vet redan i dag att den storskaliga kycklingköttindustrin är förenad med en lång rad risker för kycklingarnas välmående. Den snabba tillväxten gör det till exempel svårt för kycklingarna att orka hålla uppe sin egen kroppsvikt. Kycklingarna lider av trängseln i stallarna, den maskinella insamlingen och så vidare. Vad den nya djurskyddslagstiftningen ger för effekter får vi naturligtvis återkomma till.

Vänsterpartiet har dock vid flera tillfällen föreslagit förändringar i djurskyddslagstiftningen, som inte finns med i den nya lagstiftningen, för att minska djurens lidande. Det handlar om större möjligheter till utvistelse och naturligt beteende, ökad tillsyn och minskad köttkonsumtion, för att bara nämna några parametrar.

Kycklingköttproduktionen skulle också behöva ställa om sitt tillvägagångssätt och använda raser som växer långsammare, minska transporttiden för levande kycklingar och gå över till transport av kött i stället för kycklingar.

Det är också helt klart att det behövs tydliga direktiv till länsstyrelserna om att prioritera kontrollen och uppföljningen av åtgärder när det brister i djurhållningen, liksom en fastlagd borte tidsgräns för när felen ska vara åtgärdade. En uppföljningsgrad på 30 procent, som vi konstaterat, kan inte anses vara tillfredsställande.

Den svenska djurskyddslagen är något att vara stolt över – det kan vi vara överens om. Den visar på en hög ambitionsnivå, men de konkreta åtgärderna kommer först på föreskriftsnivå, främst från Jordbruksverket. Det är där vi kommer att se vad lagen kommer att betyda i praktiken. När detaljerna också kommer först i myndigheternas föreskrifter är de inte heller straffsanktionerade.

Vänsterpartiets förhoppning och starka önskan är att ministern, som hon var inne på, nu följer utvecklingen av hur den nya djurskyddslagen tar sig uttryck i praktiken och fortsätter att agera för att stärka djurskyddet, för än har vi inte nått hela vägen fram.

Den svenska djurskyddslagstiftningen och kontrollerna av djurens välmående är, precis som statsrådet var inne på, en stark anledning till att många väljer att äta svenskt kött. Detta är också i sig ett värde att ta hänsyn till, eftersom en försvagad bild av den svenska djurhållningen skulle kunna betyda minskad konsumtion av just svenskt kött till förmån för importerat.

Livsmedelsverket håller också på med en utvärdering av sin kontrollfunktion på slakterier för att ta fram moderna kontrollmetoder och säkra att kontroller följs upp. Vänsterpartiet önskar att regeringen även följer det arbetet noga och vidtar de åtgärder som behövs för att ytterligare stärka kontrollerna vid våra svenska slakterier.

Anf. 62 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag tror återigen att vi i grunden är väldigt överens. Möjligen skiljer vi oss något i den tilltro vi har till våra kontrollinstanser.

Det viktiga tror jag är, som Elin Segerlind själv tar upp, att vi från politikens sida inte blir nöjda utan är beredda att fortsätta att följa frågan för att se att vi får den effekt vi vill ha. Det är jag, och min bild är att det är något vi har gemensamt i svensk politik. Detta är ju en politisk fråga som det egentligen råder ganska lite politisk kontrovers kring. Det finns en stor samsyn kring att detta är viktigt.

Jag tänkte kort kommentera mängden kontroller som görs. Här har man begränsade resurser, och självklart är det en budgetär fråga huruvida man ska tillskjuta mer pengar till länsstyrelsen. Men det är en fråga som varken jag eller Elin Segerlind fullt ut råder över. Det är dock något som behöver noteras. Givet de resurser man har behöver man prioritera så att man använder dem på ett klokt sätt.

Antalet anmälningar ökar hela tiden, och det är bra att folk anmäler. Men vi kan också konstatera att många av de anmälningar som görs gäller katt, hund och andra sällskapsdjur. En uppföljning visar att en ganska stor del av dem, mer än hälften, inte resulterar i att man går vidare med någon form av anmärkning. Men detta tar självklart tid från de risk- eller händelsebaserade kontrollerna, de planerade och förebyggande kontrollerna och det arbete som behöver göras.

Det är därför bra att man nu jobbar målmedvetet med att ta fram metoder för att identifiera vad som kräver ett besök och vad som kan hanteras på ett annat sätt och att man säkerställer att man också har tid att göra uppföljningskontroller. Det är i detta sammanhang rimligen prioriterat att man har tid för detta, för annars blir kontrollsystemet självklart i någon mening verkningsslöst. Där pågår ett arbete som jag tror innebär att man effektiviserar sin kontroll på ett positivt sätt. Det är jag väldigt nöjd med, men självklart ska vi fortsätta att följa detta.

Elin Segerlind lyfter också fram en rad olika saker som Vänsterpartiet har föreslagit, och jag kan sympatisera med många av dem. Jag kan dock konstatera att jag inte kommer att hinna bemöta dem alla, men jag nämna att man exempelvis lyfter fram att det borde vara tidsbestämt. Min bild är att det är det. Så fort det kommer ett föreläggande åtföljs det av en tidsbestämelse.

Ni lyfter också fram att det bör finnas sanktioner. Min bild är att det finns goda möjligheter till sanktioner inom ramen för den lagstiftning vi har. Det är också så att man både kan och ska polisanmäla allvarliga brott, som då ska lagföras, processas, gå till åtal och så vidare enligt gängse regler.

Nu talar vi mycket om vad vi gör i Sverige. Men i sammanhanget vill jag betona att om vi vill fortsätta att hålla den höga kvalitet vi har är det angeläget att vi jobbar strukturerat gentemot EU och inom EU-samarbetet. Där har Sverige varit drivande också i en del av de frågor som ni nämner här, till exempel när det gäller hur långa transporter får vara. Vi har lyckats få till stånd ett samarbete kring en plattform med ett antal olika undergrupper som jobbar med prioriterade frågor

– transport är en och smågrisar en annan. Det finns ett antal olika frågor.

Vi har denna fråga högt prioriterad, och det är viktigt.

Anf. 63 ELIN SEGERLIND (V):

Fru talman! Tack, statsrådet Jennie Nilsson! Vi har i grund och botten en stark samsyn om detta. Precis som du säger är det också viktigt att ta in EU-perspektivet i det hela, för djurskyddslagstiftningen handlar ju i mycket om EU-förordningen om djurskydd. Där har vi, precis som du säger, mycket att göra.

Jag kan ändå känna, utifrån situationen på slakteriet på Öland och att Livsmedelsverket säger att det troligtvis ser likadant ut på andra slakterier som hanterar kycklingar, att vi någonstans brister i hanteringen och i kontrollerna och att vi behöver se över detta.

Även om det är som statsrådet säger, att en stor del av de anmälningar som kommer in till länsstyrelsen rör just tamboskap, är det en låg uppföljningsgrad. Jag har den fullaste förståelse för att det är en budgetär fråga, men prioriteringarna behöver kanske ses över. I slutändan handlar det ju om 1 800 kycklingar om dagen. Om man slaktar varje dag är det 648 000 om året eller i alla fall kring en halv miljon om året, och det är då bara på ett slakteri. Då tycker jag att man kommer ganska långt från det djurskyddslagstiftningen säger om att djur ska förskonas från all smärta, plåga eller lidande. Jag hoppas att vi nu kan se till att det blir verklighet.

Anf. 64 Statsrådet JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag inte bara hoppas utan förväntar mig att branschen tar detta på stort allvar, och det gäller vilken bransch som helst. Jag vill nog hellre tala om detta i mer principiella termer än att tala om ett enskilt företag. Det borde finnas en stor samsyn mellan politiken, näringen och Myndighetssverige om att det tjänar oss alla väl att man har goda rutiner och god kontroll, och det ligger i branschens intresse att också åtgärda problem.

Jag förväntar mig alltså att man har vidtagit åtgärder på de företag som har haft kontroller och haft problem och att det också blir best practice i hela branschen att man säkerställer att man har rutiner som innebär ett gott djurskydd.

Jag tror också att det är väldigt viktigt att vi har den här typen av debatter. Jag tycker också att det någonstans vittnar om att i har en ganska god ordning i Sverige: När man upptäcker saker och ting rapporteras det in, och det blir allmänt känt också för allmänhet och medier. Det blir diskussion, vilket i sig ökar incitamenten och intresset för att rätta till problem. Så är det inte i alla länder.

Detta är alltså en god sak, och därför tycker jag att det är väldigt bra att vi har den här interpellationsdebatten. Vi visar väldigt tydligt att vi bryr oss, och vi förväntar oss att det blir resultat när man upptäcker missförhållanden. Om det inte blir resultat finns det sanktioner att ta till, och jag förväntar mig att man tar

till dem i alla fall som anmäls där man inte kommer till rätta med problem.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Propositioner

2018/19:61 Ändring i offentlighets- och sekretesslagen med anledning av lagen om bostadsanpassningsbidrag

2018/19:88 Vissa inkomstskatteändringar

2018/19:89 Höjt tak för rutavdrag

2018/19:92 Återinförd skattereduktion för gåvor till ideell verksamhet

2018/19:94 Befrielse från koldioxid- och energiskatt och förändrad omräkning av skatt för diesel och bensin

2018/19:95 Ansvar för miljökador i Sveriges ekonomiska zon

2018/19:106 Anpassningar av svensk lag med anledning av EU-förordningen om säkerhetsdetaljer på läkemedel

2018/19:112 Större frihet att bygga altaner

Skrivelse

2018/19:80 Riksrevisionens rapport om förvaltningen av premiepensionssystemet

§ 13 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 5 april

2018/19:173 Arlandas expansion och klimatet

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 5 april

2018/19:505 Upplevd könstillhörighet bland unga

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:506 Könskorrigering

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

den 8 april

2018/19:507 Ökning av barnboende för barn med funktionsnedsättning

av *Pia Steensland* (KD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2018/19:508 Organisationskraven för miljöorganisationers talerätt

av *Runar Filper* (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

2018/19:509 Dansbandsmoms

av *Runar Filper* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2018/19:510 Kriminell djurrättsaktivism

av *Runar Filper* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2018/19:511 Bidrag till miljöorganisationer

av *Runar Filper* (SD)

till miljö- och klimatminister Isabella Lövin (MP)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 19.04.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 6 anf. 30 (delvis),

av tjänstgörande ålderspresidenten Tuve Skånberg därefter till ajourneringen kl. 15.55 och

av tredje vice talmannen därefter till dess slut.

Innehållsförteckning

§ 1 Meddelande om debatt med anledning av vårpropositionens avlämnande	1
§ 2 Meddelande om frågestund	1
§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövning	1
§ 4 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 5 Ärenden för bordläggning	1
§ 6 Migration och asylpolitik, Anhöriginvandring, Arbetskraftsinvandring och Medborgarskap	1
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU16.....	1
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU17.....	1
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU18.....	1
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU19.....	1
Anf. 1 ARIN KARAPET (M).....	1
Anf. 2 PAULA BIELER (SD).....	3
Anf. 3 JOHANNA JÖNSSON (C).....	5
Anf. 4 PAULA BIELER (SD) replik.....	6
Anf. 5 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	6
Anf. 6 PAULA BIELER (SD) replik.....	6
Anf. 7 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	6
Anf. 8 ARIN KARAPET (M) replik.....	7
Anf. 9 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	7
Anf. 10 ARIN KARAPET (M) replik.....	7
Anf. 11 JOHANNA JÖNSSON (C) replik.....	7
Anf. 12 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V).....	8
Anf. 13 PAULA BIELER (SD) replik.....	10
Anf. 14 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	10
Anf. 15 PAULA BIELER (SD) replik.....	10
Anf. 16 CHRISTINA HÖJ LARSEN (V) replik.....	11
Anf. 17 HANS EKLIND (KD).....	11
Anf. 18 FREDRIK MALM (L).....	12
Anf. 19 PAULA BIELER (SD) replik.....	13
Anf. 20 FREDRIK MALM (L) replik.....	14
Anf. 21 PAULA BIELER (SD) replik.....	14
Anf. 22 FREDRIK MALM (L) replik.....	14
Anf. 23 CARINA OHLSSON (S).....	14
Anf. 24 ARIN KARAPET (M) replik.....	16
Anf. 25 CARINA OHLSSON (S) replik.....	16
Anf. 26 ARIN KARAPET (M) replik.....	16
Anf. 27 CARINA OHLSSON (S) replik.....	17
Anf. 28 PAULA BIELER (SD) replik.....	17
Anf. 29 CARINA OHLSSON (S) replik.....	17
Anf. 30 PAULA BIELER (SD) replik.....	18
Anf. 31 CARINA OHLSSON (S) replik.....	18
Anf. 32 RASMUS LING (MP).....	18
Anf. 33 JONAS ANDERSSON i Skellefteå (SD).....	19
Anf. 34 ARIN KARAPET (M).....	21
(Beslut skulle fattas den 11 april.).....	21
§ 7 Avtal om social trygghet mellan Sverige och Filippinerna	21
Socialförsäkringsutskottets betänkande 2018/19:SfU23.....	21
(Beslut skulle fattas den 11 april.).....	21
§ 8 Svar på interpellation 2018/19:146 om reformer för att möjliggöra att äga sin egen bostad	21
Anf. 35 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	21
Anf. 36 LARRY SÖDER (KD).....	21
Anf. 37 LARS BECKMAN (M).....	22
Anf. 38 Statsrådet PER BOLUND (MP).....	23
Anf. 39 LARRY SÖDER (KD).....	23

Anf. 40 LARS BECKMAN (M)	24
Anf. 41 Statsrådet PER BOLUND (MP)	24
Anf. 42 LARRY SÖDER (KD)	25
Anf. 43 Statsrådet PER BOLUND (MP)	25
Ajournering	26
Återupptaget sammanträde	26
§ 9 Svar på interpellation 2018/19:147 om oklara besked om kreditrestriktioner	26
Anf. 44 Statsrådet PER BOLUND (MP)	26
Anf. 45 LARRY SÖDER (KD)	26
Anf. 46 Statsrådet PER BOLUND (MP)	27
Anf. 47 LARRY SÖDER (KD)	28
Anf. 48 Statsrådet PER BOLUND (MP)	28
Anf. 49 LARRY SÖDER (KD)	29
Anf. 50 Statsrådet PER BOLUND (MP)	29
§ 10 Svar på interpellation 2018/19:169 om International Centre for Trade and Sustainable Development	30
Anf. 51 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	30
Anf. 52 LUDVIG ASPLING (SD)	30
Anf. 53 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	31
Anf. 54 LUDVIG ASPLING (SD)	31
Anf. 55 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	32
Anf. 56 LUDVIG ASPLING (SD)	32
Anf. 57 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP).....	32
§ 11 Svar på interpellation 2018/19:168 om missförhållanden i kycklingindustrin	33
Anf. 58 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	33
Anf. 59 ELIN SEGERLIND (V)	33
Anf. 60 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	33
Anf. 61 ELIN SEGERLIND (V)	34
Anf. 62 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	34
Anf. 63 ELIN SEGERLIND (V)	35
Anf. 64 Statsrådet JENNIE NILSSON (S)	35
§ 12 Bordläggning	36
§ 13 Anmälan om interpellation.....	36
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	36
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 19.04.	36